

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra občanského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

Martina Vávrová

Plzeň, 2019

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen 2019

.....
Martina Vávrová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Jindřichu Psutkovi, Ph. D. za vedení práce a cenné připomínky a rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala pěstounským rodinám, jejich doprovázející organizaci a sociální pracovníci za to, že mě nechaly nahlédnout do své práce, seznámily mě s fungování pěstounské péče na přechodnou dobu v praxi a přispěly svými náměty a připomínkami rovněž k vypracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení základních pojmů	3
2.1. Náhradní péče o dítě	3
2.2. Osvojení	5
2.3. Pěstounská péče	6
2.4. Svěření do péče jiné osoby	7
2.5. Poručenství a opatrovnictví.....	8
2.6. Ústavní výchova.....	9
3. Současná právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu a její využití v praxi	12
3.1. Definice a právní úprava	12
3.2. Podmínky	14
3.3. Zařazení žadatelů do evidence	17
3.4. Zařazení dětí do evidence	25
3.5. Dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu	27
3.6. Rozhodnutí o svěření	37
3.7. Péče o dítě	46
3.8. Dávky pěstounské péče	52
3.9. Kontakt s biologickou rodinou.....	62
3.10. Proces předávání do jiné náhradní rodinné péče.....	68
3.11. Přerušování výkonu	73
3.12. Vyškrtnutí z evidence	74
3.13. Praxe	74
4. Závěr	79
Resumé	84
Seznam použitých zdrojů	86
Seznam tabulek.....	92

1. Úvod

Toto téma diplomové práce jsem si vybrala zejména pro důležitost tohoto institutu v praxi. Dotýká se totiž těch nezranitelnějších z nás – dětí. Mnoho z nich vyrůstá v nepředstavitelných podmínkách, jejich rodiče jsou drogově závislí, duševně nemocní či násilníci. Může jít však i o rodiče, kteří sami vyrůstali v ústavním zařízení, těžko navazují sociální vztahy a neví si s dětmi rady, nebo se jen dostali do těžké finanční situace a nejsou schopni se o dítě řádně postarat. Ale i tyto děti mají právo vyrůstat v klidném rodinném prostředí. A právě proto institut pěstounské péče na přechodnou dobu vznikl. Umožňuje svěřením dítěte do péče „klasické rodiny“ na rozdíl od neosobní a často psychicky náročné ústavní výchovy, do té doby, než rodiče své problémy vyřeší či se najde jiné, pro dítě vhodné, řešení. Nutí také orgány sociálně-právní ochrany dětí k rychlejšímu řešení situace dítěte, než tomu bylo doposud. Tím, že tento institut je jen na přechodnou dobu, spolu všichni zúčastnění (pěstouni, biologická rodina, orgán sociálně-právní ochrany dětí, soud, případný osvojitel...) vzájemně velmi úzce spolupracují a snaží se nalézt to nejlepší řešení pro dítě v co nejkratším čase.

Obsah práce je rozdělen na dvě základní kapitoly, které jsou dále členěné na menší podkapitoly. První kapitola je věnována vymezení základních pojmů nutných pro pochopení zařazení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu do systému náhradní péče o dítě. V první podkapitole je tak nastíněna náhradní péče o dítě jako taková a její dělení. V dalších podkapitolách jsou rozebrány jednotlivé typy náhradní rodinné péče a ústavní péče s důrazem na jejich vzájemné výhody, nevýhody a odlišnosti. Druhá kapitola je už věnována pěstounské péči na přechodnou dobu jako jednomu z typů náhradní rodinné péče. Cílem práce je popis právní úpravy, ale i praktického postupu od rozhodnutí stát se pěstounem na přechodnou dobu až po předávání dítěte do původní rodiny či dlouhodobé náhradní péče. Tomu odpovídá i členění na jednotlivé podkapitoly. První podkapitola obsahuje právní úpravu pěstounské péče na přechodnou dobu včetně malého nastínění její historie a její definici vyjádřenou zejména odlišností od „klasické“ pěstounské péče. Druhá podkapitola poté pojednává o základních podmínkách, po jejichž splnění bývají děti do této péče svěřovány, a předpokladech, které jsou na děti a zájemce o pěstounskou péči na přechodnou dobu kladeny. Následuje popis průběhu zařazení žadatelů do evidence osob, které

mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, včetně přípravy těchto osob, jejich zdravotních a psychologických vyšetření, odborného posouzení a následného rozhodování o zařazení či nezařazení do evidence. Na to navazuje další podkapitola, která je zaměřena naopak na zařazování dětí do evidence obecního úřadu obce s rozšířenou působností z důvodu zahájení sociálně-právní ochrany dítěte. Pátá podkapitola popisuje uzavírání dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, její cíl, právní postavení a práva a povinnosti v ní upravené. Dále je popsáno rozhodnutí soudu o svěření dítěte do péče přechodných pěstounů a jeho výkon, péče o dítě po svěření a dávky, které jsou pěstounům při výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu poskytovány. Další dvě podkapitoly se věnují kontaktu s původní rodinnou a následnému předávání dítěte do jejich péče a předávání dítěte do jiné náhradní rodinné péče. Podkapitola jedenáctá obsahuje přerušování výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu a podkapitola dvanáctá vyškrtnutí z evidence osob, které mohou pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávat. Poslední část této kapitoly je věnována praktickým postřehům a námětům pěstounských rodin, jejich doprovázející organizace a sociální pracovníce, se kterými jsem při zpracování diplomové práce spolupracovala.

Při psaní diplomové práce jsem vycházela zejména z právních předpisů, judikatury a odborných publikací. Velkým přínosem byly i metodiky, informace a doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí k činnostem orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Pro lepší pochopení fungování pěstounské péče na přechodnou dobu jsem spolupracovala také se dvěma pěstounskými rodinami, z nichž jedna je v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu od roku 2011 a druhá od roku 2016, jejich doprovázející organizací a sociální pracovnící. Zúčastnila jsem se také semináře pod vedením paní Alžběty Hláskové a shlédla několik dokumentů, mapujících pěstounskou péči na přechodnou dobu ale i pěstounskou péči „klasickou“.

Cílem této práce by pak měl být popis celého průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu a konstatování, zda je či není právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu dle mého zjištění dostatečná, zda existují nějaká úskalí a zda tento institut plní svoji funkci tak, jak bylo zákonodárci zamýšleno.

2. Vymezení základních pojmů

2.1. Náhradní péče o dítě

Rodina je základ života. Už od nepaměti je pro lidstvo největším smyslem života najít si partnera a zplodit potomstvo. Vždyť co jiného po nás na tomto světě zbude? Dokonce i podle dikce zákona je manželství uzavíráno za účelem založení rodiny a řádné výchovy dětí.¹ Co však dělat v případě, když se rodiče o své děti starat nemohou, péči nezvládají, zanedbávají nebo se o své děti jednoduše starat nechtějí? Nebo co dělat v případě, že bychom dítě chtěli, ale sami ho z nějakého důvodu mít nemůžeme a chtěli bychom pomoci dětem vyrůstajícím bez své rodiny? Pro všechny tyto případy je tu náhradní péče o dítě jako systém jednotlivých institutů sledující jediný cíl, ochranu zájmů a uspokojení základních potřeb dětí. Nutno podotknout, že než přijde na řadu náhradní péče, vždy zde musí být nejprve pokus orgánů sociálně-právní ochrany dětí o zlepšení situace a ponechání dítěte v biologické rodině. „Častými důvody, pro které se dítě ocitá v systému náhradní péče, jsou selhání rodičů v podobě zanedbávání či týrání dítěte, trestná činnost rodičů nebo nedostatky v péči způsobené závislostí rodičů na alkoholu a dalších návykových látkách. Jen menší část dětí se ocitá bez potřebné péče z důvodů rodiči nezaviněných, jako jsou jejich závažná onemocnění nebo smrt.“²

Náhradní péče o dítě je upravena zejména v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Základ úpravy však nalezneme již v ústavním zákoně č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod, která ve svém článku 32 odst. 4 zakotvuje právo dětí na rodičovskou výchovu a péči a zároveň možnost omezení této péče jen rozhodnutím soudu a na základě zákona. Samotný proces rozhodování a následný průběh náhradní péče je upraven mnoha dalšími právními předpisy zákonného či podzákonného charakteru. Náhradní péči o dítě se zabývají také mezinárodní předpisy a předpisy Evropské unie, jakými jsou např. Úmluva o ochranně a spolupráci při mezinárodním osvojení, Evropská úmluva o výkonu práv dětí či Listina základních práv EU. Nejdůležitějším mezinárodním dokumentem je pak

¹ § 655 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

² TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, Úvod

bezesporu Úmluva o právech dítěte. V ní mimo jiné nalezneme i právní definici dítěte, která v našem vnitrostátním právu chybí. Podle ní se za dítě považuje každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.

„Základním hlediskem pro zodpovězení otázky, zda jde o náhradní péči o dítě či nikoliv, je to, zda dítě je svěřeno někomu jinému než alespoň jednomu z rodičů. Dalším znakem pak je, zda dítě je takto (někomu) svěřeno rozhodnutím soudu, že tedy nejde o výkon rodičovské odpovědnosti.“³ Náhradní péči o dítě můžeme rozdělit na dvě základní skupiny a to individuální/rodinnou náhradní péči a péči institucionální neboli ústavní. Základní rozdíl spočívá v tom, zda je dítě svěřeno konkrétní osobě či osobám do jejich vlastní domácnosti popřípadě je přiděleno konkrétní osobě, která se stará maximálně o 4 děti, v rámci SOS dětských vesniček⁴ (v tomto případě hovoříme o náhradní rodinné péči), nebo zda je dítě svěřeno instituci jako takové, kde výchovu zajišťují různé osoby v rámci svého zaměstnání. Do náhradní rodinné péče bychom mohli zařadit zejména osvojení, pěstounskou péči, svěřením do péče jiné osoby a v některých případech i poručenství. Do ústavní péče, jak již z názvu vyplývá, spadají veškeré ústavy určené pro péči o děti. Mezi ně patří dětské domovy a dětská centra, dětské diagnostické ústavy, dětské výchovné ústavy, dětské domovy pro děti do 3 let věku (kojenecké ústavy) ale i domov pro osoby se zdravotním postižením či zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.⁵ Přičemž každý z výše vyjmenovaných institutů má svá specifika a je vhodný pro konkrétní děti v konkrétní situaci. Vždy ale platí, že náhradní rodinná péče má přednost před tou ústavní.

---

³ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 11

⁴ SOS dětské vesničky [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.sos-vesnicky.cz/onas/kdo-jsme/>

⁵ § 2 odst. 1 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, § 43 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, § 48 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a § 42 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

2.2. Osvojení

Osvojení, někdy nazývané také adopce, je nejstarším typem náhradní rodinné péče, má svůj základ dokonce již v římském právu. Zde však účelem osvojení bylo zachování rodu a rodového majetku tam, kde pater familias neměl vlastních mužských potomků.⁶ „Teprve zákonem č. 265/1949 Sb., o právu rodinném, byla adopce poprvé konstruována jako v první řadě institut náhradní péče o dítě podmíněný zájmem osvojovaného dítěte.“⁷ V dnešní době je osvojení upravené v § 794 - § 854 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podstatou osvojení (ve smyslu osvojení nezletilého) je, na rozdíl od ostatních institutů, úplné nahrazení biologického rodiče. Osvojitel přijímá dítě za vlastní, je zapsán do matriky a vznikají mu k dítěti veškerá práva a povinnosti.⁸ Další odlišností jsou potřebné souhlasy, ať už od dítěte či jeho rodiče popřípadě soudu. Dítě musí vždy vyjádřit svůj osobní souhlas s osvojením v případě, že již dosáhlo dvanácti let, v ostatních případech musí dát jeho jménem souhlas opatrovník, kterým je ve většině případů orgán sociálně-právní ochrany dětí. Stejně tak je před osvojením nutný souhlas rodiče, provedený osobním prohlášením vůči soudu. Rodič dítěte však musí dosáhnout věku minimálně 16ti let, dítě musí být narozené a matka může souhlas udělit nejdříve šest týdnů po jeho narození. V některých zákonem vymezených případech rodiče souhlas nedávají. O tom, zda souhlasu je či není třeba, rozhoduje soud ve zvláštním řízení.⁹

Osvojení je beze sporu velmi využívaným institutem, v roce 2017 bylo předáno do péče budoucích osvojitelů 401 dětí a osvojeno 393 dětí.¹⁰ Problémem osvojení je však jeho zdlouhavost, zejména kvůli potřebě výše zmíněných souhlasů. Někteří rodiče se souhlasem otálejí nebo ho nechtějí dát vůbec a u těch, kteří souhlas vyslovili, se musí ještě tři měsíce po udělení vyčkat, zda nevyužijí svého práva souhlas odvolat¹¹. Následné soudní řízení o osvojení je také náročné

---

⁶ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 2

⁷ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 25

⁸ § 794, § 797 a § 832 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹ § 805 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁰ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2018 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/34376/Statisticka_rocenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2017.pdf

¹¹ § 817 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

a poměrně dlouhé. Což lze z důvodu ochrany zájmů dítěte pochopit, nicméně mnoho zájemců o osvojení to zcela jistě odradí. Kvůli náročnosti celého procesu dítě tráví spoustu času v ústavním zařízení, které nedokáže uspokojit veškeré jeho potřeby a poskytnout mu veškeré podněty potřebné k rozvoji tak, jak by tomu bylo v rodinném prostředí. Je také obecně známo, že s přibývajícím věkem dítěte se snižuje jeho šance na osvojení. I z tohoto důvodu, svěřování dětí před osvojením do ústavní péče, byla přijata právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu.

Občanský zákoník znovu nově upravuje také osvojení zletilého.¹² Tento institut je využíván zejména v případech osvojení zletilého sourozence již osvojeného dítěte, osvojení dítěte manžela nebo manželky či v případě potřeby zajištění pokračovatele rodu. Vyznačuje se zejména tím, že osvojovanému nezanikají původní rodinné vazby. Vzhledem k tomu, že se jedná o osvojení zletilé osoby, nelze dle mého názoru tak úplně tento institut zařadit pod náhradní péči o dítě.

2.3. Pěstounská péče

Dalším institutem náhradní rodinné péče je pěstounská péče. Její úpravu nalezneme v § 958 – § 970 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zprostředkování, dohody o výkonu či dávky pěstounské péče zase upravuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Na rozdíl od osvojení nenahrazuje tento institut plně péči biologických rodičů. Do pěstounské péče je dítě svěřeno v případě, že o něj nemůže osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník.¹³ Rodičům zůstávají vůči dítěti práva a povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti, pokud z důvodů zvláštního zřetele nerozhodne soud jinak. Výslovně jim také zákon ponechává právo se s dítětem osobně a pravidelně stýkat, právo na informace či povinnost dítě vyživovat.¹⁴ Dalším výrazným znakem tohoto institutu je jeho dočasnost. Dítě by mělo být v pěstounské péči jen po dobu trvání překážky bránící rodičům v osobní péči o dítě.¹⁵ Veškeré úsilí orgánů sociálně-právní ochrany dětí je tedy vedeno k nápravě situace v biologické

---

¹² § 846 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹³ § 958 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁴ § 960 a § 961 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁵ § 959 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

rodině dítěte a umožnění brzkého návratu dítěte domů. Vzhledem k tomu, že se pěstouni starají o dítě jen dočasně a nevzniká jim vyživovací povinnost, kterou jsou rodiče povinni plnit k rukám státu, náleží jim dávky pěstounské péče blíže upravené v § 47e a násl. zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Pěstounská péče je nyní ze všech typů náhradní rodinné péče zřejmě tím nejvyužívanějším. V roce 2017 bylo do pěstounské péče svěřeno 1935 dětí.¹⁶ Mnoho pěstounů je hnáno touhou pomoci dětem v nouzi a podpořit jejich rodiče při zvládnání náročných situací. Dávky pěstounské péče poskytované státem jsou také zcela jistě přínosem. Má to však i své stinné stránky. Kontakty s biologickými rodiči jsou často náročné a celá situace bývá vyhrocena. Smíření se s tím, že musí dítě po určité době péče a po vytvoření si pevných vazeb vrátit do rodiny, o které mají stále pochybnosti, musí být také pro pěstouny psychicky velmi náročné. Proto se zde orgány sociálně-právní ochrany dětí zaměřují na poskytování služeb pěstounům, jako je např. zprostředkování psychologické nebo terapeutické odborné pomoci či poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě.

Pod institut pěstounské péče spadá také institut pěstounské péče na přechodnou dobu¹⁷, který se vyznačuje zejména svojí striktní časovou omezeností. Vzhledem k tomu, že pěstounská péče na přechodnou dobu je hlavním tématem této práce, je o ní pojednáno detailněji níže. Dále můžeme pěstounskou péči dělit na individuální, vykonávanou v klasických rodinách, a skupinovou v rámci tzv. SOS vesniček. Jakýmsi speciálním typem pěstounské péče je pak pěstounská péče příbuzenská.

2.4.Svěření do péče jiné osoby

Úpravu svěření do péče jiné osoby nalezneme v § 953 – § 957 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Jde o institut velmi podobný pěstounské péči. Předpokladem pro využití tohoto institutu je opět absence rodiče nebo poručníka,

---

¹⁶Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2018 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/34376/Statisticka_rocenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2017.pdf

¹⁷ § 958 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

který by mohl o dítě osobně pečovat.¹⁸ I když to zákon výslovně nestanoví, předpokládá se, že osobou pečující o dítě se stane příbuzný či jiná osoba dítěti blízká. Není zde tedy nutné zprostředkování svěření ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Dalším rozdílem oproti pěstounské péči je, že výživné, které je rodičům stanoveno, se platí přímo k rukám pečující osoby.¹⁹ V některých případech může být stanovena vyživovací povinnost k dítěti dokonce přímo pečující osobě. V případě, že nelze rodičům nebo ostatním příbuzným uložit vyživovací povinnost k dítěti, není možné tohoto institutu využít.²⁰

Jde opět o velmi hojně využívaný institut náhradní rodinné péče. V roce 2017 bylo svěřeno do péče jiné osoby 1375 dětí.²¹ Je to zejména z důvodu, přednosti svěření do péče jiné osoby před pěstounskou péčí a celkově první možností řešení situace dítěte, v případě, že nemůže být ponecháno ve své původní rodině. Tím, že je dítě svěřeno osobě blízké, není vytrženo ze svého prostředí a vystaveno tak velkému psychickému tlaku. Také kontakt s rodiči dítěte je snazší. Jedinou nevýhodou tohoto institutu je dle mého názoru to, že nedochází ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí k tak velkému přezkoumávání zázemí a schopností postarat se o dítě. Děti jsou mnohdy svěřovány do podobně nefungující rodiny, jako byla ta původní. Rovněž zde nemá stát kontrolu nad hrazením výživného ze strany rodičů, jako je tomu u pěstounské péče, a pečující osoba je často ponechána bez prostředků, pokud si je neobstará sama vlastní činností. Proto se čím dál tím častěji využívá spíše institut příbuzenské pěstounské péče.

2.5. Poručenství a opatrovnictví

Poručenství a opatrovnictví tak úplně do náhradní rodinné péče nespadají. Nejsou to instituty určené primárně pro zajištění osobní péče o dítě, ale pro správu jeho záležitostí. Nicméně podle § 928 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je poručník dítěti soudem ustanoven, není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči

---

¹⁸ § 953 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

¹⁹ § 956 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁰ § 957 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²¹ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2018 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/34376/Statisticka_rocenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2017.pdf

dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Má tak zásadně všechny práva a povinnosti jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost, pokud soud nestanoví výjimečně jinak. Spravuje dítěti jeho právní záležitosti a je také jeho zákonným zástupcem. A pokud se bude jednat o fyzickou osobu, která bude zároveň o dítě pečovat, bude mít poručník stejné postavení jako pěstoun a vznikne mu i nárok na dávky pěstounské péče.²² V tomto případě můžeme o poručenství hovořit jako o institutu náhradní rodinné péče.

Opatrovník je naopak dítěti soudem ustanoven jen v konkrétních případech vymezených v § 943 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. A to hrozí-li střed zájmů dítěte na straně jedné a jiné osoby na straně druhé, nehájí-li zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte, je-li toho v zájmu dítěte zapotřebí z jiného důvodu nebo stanoví-li tak zákon. Rozdílem mezi poručenstvím a opatrovnictvím je to, že poručíkovi náleží plná rodičovská odpovědnost a opatrovník zastupuje dítě jen v konkrétním omezeném rozsahu. Proto o opatrovnictví nemůžeme hovořit jako o jednom z typů náhradní rodinné péče.

2.6. Ústavní výchova

„První dochované zmínky o útulcích pro opuštěné děti, předchůdcích ústavní výchovy, pocházejí již z 1. století n. l. (nalezinec v Konstantinopoli či v Miláně). Rozhodně však nešlo o plnohodnotné náhrady za rodinnou péči, děti zde ve většině případů živořily v žalostných podmínkách. Úmrtnost dětí se zde pohybovala mezi 60-80 %.“²³ Od té doby však prošla ústavní výchova velkým vývojem. V dnešní době je ústavní výchova jediným představitelem institucionální náhradní péče o dítě. Děti zde nejsou svěřovány do péče konkrétní osoby či osob v rodinném prostředí, ale do skupin v jednotlivých zařízeních, kde o ně pečují různé osoby v rámci svého zaměstnání. Ústavní výchovu může nařídít pouze soud a to v případě, jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit. Vždy však musí soud zvážit, zda

---

²² § 939 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²³ MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8, str. 17-18

není možné dosáhnout účelu využitím institutů náhradní rodinné péče či jiných opatření k nápravě.²⁴ Nařídít ústavní výchovu lze nejdéle na dobu tří let, přičemž ji může soud, pokud důvody pro nařízení stále trvají, před uplynutím doby prodloužit, a to i opakovaně, nejdéle však na dobu tří let. Soud je také povinen nejméně jednou za šest měsíců přezkoumat důvody nařízení tohoto opatření, a v případě, že důvody pominou či je možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, musí neprodleně ústavní výchovu zrušit.²⁵ Ústavní výchova končí nabytím zletilosti, ve výjimečných případech ji může soud prodloužit až o jeden rok po jejím dosažení.²⁶

Ústavní výchova je poměrně dosti kritizovaným institutem. Existuje celá řada studií o tom, že není tím nejlepším řešením pro děti. V ústavním zařízení jsou uspokojovány primární potřeby dětí a je zde zajištěn neustálý zdravotní dohled, ale prostředí není dostatečně podnětné. S dětmi nejsou navazovány dostatečné citové vazby a to se promítá do jejich následného života. Mezi nejznámější české psychology, zabývající se touto problematikou, patřil profesor Zdeněk Matějček, který napsal nespočet knih popisující deprivaci dětí v ústavních zařízeních. Právě kvůli výše zmíněným důvodům by mělo ke svěřování dětí do těchto zařízení docházet co nejméně. Česká republika byla mnohokrát napomínána ze strany Evropské unie či OSN ohledně množství dětí vyrůstajících v ústavní výchově. V posledních letech však dochází k postupnému snižování počtu dětí s nařízenou ústavní výchovou, k 31. prosinci 2012 to bylo 7034 dětí, k 31. prosinci 2014 6375 dětí a k 31. prosinci 2017 5853 dětí, nicméně pořád jde o velký počet dětí.²⁷ Snižování počtu dětí vyrůstajících v ústavní péči je zapříčiněno mimo jiné i přijetím právní úpravy pěstounské péče na přechodnou dobu.

Dalším problémem ústavní výchovy je rozdělení jednotlivých typů do kompetence různých ministerstev. „Do kompetence Ministerstva zdravotnictví

---

²⁴ § 971 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁵ § 972 a § 973 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁶ § 974 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁷ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2012. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2013 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/16366/ročenka_2012.pdf

Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2015 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/22668/ročenka_prace_2014.pdf

Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2018 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/34376/Statisticka_ročenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2017.pdf

spadají dětské domovy pro děti do tří let. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má na starosti diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Ministerstvo práce a sociálních věcí zase spravuje zařízení sociálních služeb zřizovaná dle zákona o sociálních službách (domovy pro osoby se zdravotním postižením) a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.²⁸ „Toto rozdělení je předmětem stále sílící kritiky pro svoji roztržitost, neefektivitu a finanční nákladnost. Navrhuje se proto sjednocení celého systému služeb sociální prevence, služeb poskytujících pobytovou péči dětem, služeb sociálně zdravotních nebo výchovných a dalších služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny pod jeden rezort, a to rezort Ministerstva práce a sociálních věcí.“²⁹

---

²⁸ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 111 - 114

²⁹ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 110

3. Současná právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu a její využití v praxi

3.1. Definice a právní úprava

Pojem pěstounské péče na přechodnou dobu byl zaveden do našeho právního řádu zákonem č. 134/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. června 2006. „Cílem zavedení tohoto institutu byla potřeba zdůraznit potřebu krátkodobé pěstounské péče v jasně definovaných situacích.“³⁰ V počátku bylo ale problémem této úpravy právě její nedostatečné odlišení od „klasické“ pěstounské péče. Zejména stejné prostředky hmotného zabezpečení se ukázaly být velkou překážkou pro zájemce o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Pěstouni totiž měli nárok na prostředky od státu pouze v době, kdy měli dítě v péči, při čekání na svěřeni dítěte či po jeho předání již nikoli. Právní úprava však počítala s téměř okamžitým předáním dítěte do péče pěstounovi. Pěstouni proto museli být kdykoli připraveni dítě přijmout, což ovšem nebylo možné, protože v době kdy o žádné dítě nepečovali, neměli nárok na dávky pěstounské péče a museli vykonávat své zaměstnání. Pro pěstouny bylo zcela nepředstavitelné chodit do zaměstnání, poté ze dne na den ukončit pracovní poměr a starat se o dítě, a po ukončení pěstounské péče na přechodnou dobu opět hledat novou práci. A proto bylo do této péče svěřeno v letech 2006 – 2013 jen 33 dětí.³¹

Velkou změnu přinesla až v roce 2013 novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (konkrétně zákon č. 401/2012 Sb.), která stanovila odměnu pěstouna bez ohledu na to, zda zrovna má či nemá dítě v péči. Novela upravila rovněž větší rozsah přípravy a požadavek vzdělávání pěstounů, poskytnutí služeb pomáhajících pěstounům v různých situacích a usnadnila

---

³⁰ VRÁNOVÁ, Lucie. Sociálně-právní analýza přechodné pěstounské péče v České republice. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-09-8, str. 33

³¹ Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2013. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/15023>

uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče. „Byly tak jasně upřesněny možnosti využití a stanovení jasných podmínek pro využití této formy náhradní rodinné péče.“³²

V dnešní době máme pěstounskou péči na přechodnou dobu upravenou v § 958 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a v již zmiňovaném zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Procesní stránka věci je poté upravena v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Vzhledem k tomu, že zákon o sociálně-právní ochraně dětí je zvláštním předpisem správního práva, použije se na postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí i zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. „Bude tomu tak v případě základních zásad činnosti správních orgánů a tam, kde zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, nestanoví jiný postup.“³³

Pěstounská péče na přechodnou dobu, často označována jako „profesionální“ pěstounská péče, je jakousi zvláštní pěstounskou péčí, která se vyznačuje zejména svojí časovou omezeností. I když „klasická“ pěstounská péče má být také dočasnou péčí o dítě, v mnoha případech se spíše blíží osvojení. „Přetrvává zde mýtus dlouhodobosti pěstounské péče mající svůj původ § 2 odst. 1 zákona č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči, ve znění pozdějších předpisů, v němž se uvádí: Dítě, jehož výchova u rodičů není zajištěna z příčin, které budou zřejmě dlouhodobé, může být svěřeno do pěstounské péče jiného občana (dále jen „pěstoun“), jestliže zájem dítěte vyžaduje svěřeni do takové péče“.³⁴ Děti v péči pěstounů zůstávají do nabytí zletilosti a někdy i déle a se svými rodiči se mnozí z nich scházejí jen minimálně nebo dokonce vůbec. U pěstounské péče na přechodnou dobu je však striktně dodržována časová omezenost na dobu maximálně 1 roku (pokud není pěstounovi později svěřen i sourozenec daného dítěte), po kterou může pěstoun o dítě pečovat.³⁵ Od „klasické“ pěstounské péče se ta na přechodnou dobu liší také tím, že je dítě svěřeno do péče pěstouna téměř

---

³² BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 10

³³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. Rodinné právo. Praha: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-552-7, str. 8-9

³⁴ Mgr. ŘEHULOVÁ, Lenka. Pěstounská péče na přechodnou dobu jako institut či obnovení práva na rodinný život. Právní rozhledy, 15/2009 [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqhfpxa4s7ge2v6427guztm&groupIndex=5&rowIndex=0>

³⁵ § 27a odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

okamžitě po zjištění nevhodné či scházející péče a nedochází zde ke zdlouhavému procesu zprostředkování. „Smyslem tohoto institutu je poskytnout okamžitou pomoc ohroženým dětem a urychlit jejich cestu do náhradní rodiny. Poskytnout rodičům čas, aby si mohli upravit své poměry tak, aby byli znovu schopni převzít dítě do své péče, nebo aby se pro dítě našla jiná vhodná stabilní rodina.“³⁶ Pěstounská péče na přechodnou dobu umožňuje, aby dítě mohlo vyrůstat v náhradním rodinném prostředí u proškolených (profesionálních) pěstounů i krátkodobě a nemuselo trávit čas v ústavním prostředí.³⁷ Zavedení tohoto institutu by tak mělo vést mimo jiné ke snížení počtu dětí, zejména těch nejmenších, v ústavních zařízeních.

3.2. Podmínky

Podle § 27a odst. 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, může být dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník. A to jen na dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat, na dobu po jejímž uplynutí může matka dát souhlas k osvojení (6 týdnů od narození dítěte³⁸) nebo po kterou může rodič souhlas k osvojení dítěte odvolat (3 měsíce od jeho udělení³⁹), popř. do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba. „Tyto případy však nejsou taxativní, neboť rozhoduje-li soud předběžným opatřením dle § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, může dítě umístit do pěstounské péče na přechodnou dobu i z jiných důvodů (např. je-li dítě týráno nebo zneužíváno, jde-li o dítě opuštěné, nalezené atd.)“⁴⁰

Z výše uvedeného vyplývá, že půjde o případy, kdy se rodiče nemohou o dítě postarat, z důvodu krátkodobých překážek, jako jsou například různé úrazy, hospitalizace v nemocnici, krátkodobé duševní poruchy či výkon trestu. Předpokládá se, že po odstranění překážky bude dítě opět svěřeno do péče

---

³⁶ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 9-10

³⁷ Metodické doporučení č. 6/2009 k pěstounské péči na přechodnou dobu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7270/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-6.pdf

³⁸ § 813 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁹ § 817 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴⁰ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 90

původního rodiče. Nebo naopak půjde o případy, kdy se rodiče o dítě starat nechtějí a je zde velká šance na osvojení dítěte popř. na svěřeni dítěte do „klasické“ pěstounské péče. Ale podmínky osvojení a následný proces je složitý a dítě by jinak na určitou dobu muselo být svěřeno do ústavní péče.

Co se týče podmínek na straně dítěte, do pěstounské péče na přechodnou dobu jsou svěřovány zejména mladší děti z důvodu jejich větší možnosti osvojení. Nicméně, v případě krátkodobé překážky na straně rodičů se o dítě starat, mohou být pěstounům svěřeny i děti starší. V zásadě zde nejsou kladeny žádné zvláštní předpoklady, které by museli děti splňovat. Prakticky se může jednat o děti jakéhokoli etnika a smýšlení, zdravé i jakkoli duševně či fyzicky nemocné, od narození až po zletilost. Nebylo tomu tak však vždy. Důležitým průlomem ve věci bylo stanovisko ombudsmana sp. zn. 1825/2010/VOP/AHŘ, ze kterého vyplývá že, „pokud dojde k nezařazení dítěte do evidence NRP (náhradní rodinné péče) z důvodu spočívajícího v rase, barvě pleti, pohlaví, jazyce, náboženství, politickém nebo jiném smýšlení, národnostním, etnickém nebo sociálním původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiném postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců, jedná se o diskriminační zacházení ve smyslu ústavního pořádku České republiky, pokud není možno objektivně je ospravedlnit legitimním cílem. Argument spočívající v nepravděpodobnosti nalezení vhodných osvojitelů je založen na předsudku, který fakticky skupině dětí vymezené na základě některého z výše uvedených kritérií zabraňuje v přístupu k realizaci jejich práva na rodinný život. Jedinými kritérii, na nichž je nutno při zařazování dětí do evidence NRP bez výhrady trvat, jsou kritéria daná zákonem. Tato kritéria nelze v rámci výkonu sociálně-právní ochrany dětí svévolně rozšiřovat ani libovolně rozlišovat, na koho a jakým způsobem budou dopadat.“⁴¹ Z logiky věci však nebudou pro svěřeni do pěstounské péče na přechodnou dobu vhodné děti, které potřebují neustálý zdravotnický dohled v nemocničním zařízení.

Pro pěstouna je zde zcela pochopitelně kladeno více požadavků. Musí jít o člověka, který je především schopen se o cizí dítě postarat, dokázat ho přijmout i se všemi jeho obtížemi a hájit jeho zájmy. Protože jeho hlavním úkolem je právě

---

⁴¹ JUDr. MOTEJL, Otakar. Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 28. dubna 2010, sp. zn. 1825/2010/VOP/AHŘ. [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/11110/Stanoviskoochrance.pdf>

osobní péče o dítě a správa jeho jmění v běžných záležitostech.⁴² Pěstoun je tedy z mnoha ohledů prověřován. Mělo by jít o osobu bezúhonnou (za bezúhonného se pro tyto účely nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte⁴³), bez dluhů a bez problémů se závislostmi. Překážkou je také rizikový životní styl, spočívající v rizikovém zaměstnání nebo zahálčivém životě a rozhazování peněz. Dále se zkoumá zdravotní a psychický stav. Pěstoun by neměl trpět vážnými dlouhodobými zdravotními problémy, duševními poruchami či traumaty a měl by mít odpovídající rozumovou schopnost. Důležité je také, aby měl uspokojené partnerské vztahy, vyžaduje se buď dlouhodobý stabilní vztah (zpravidla min. 5 let) či aby byl smířený s tím, že dlouhodobě nemá partnera/partnerku. Žena by měla mít vlastní děti, aby si skrze pěstounskou péči na přechodnou dobu neuspokojovala své potřeby namísto potřeb dítěte a nebylo poté pro ně pro oba předávání zpět biologickým rodičům či osvojitelům zbytečně více psychicky náročné. Biologické děti pěstouna či jiné děti svěřené do péče by se neměly cítit příchodem nového dítěte ohroženy, doporučuje se tedy vyčkat do doby, než budou moci celou situaci pochopit (až tak okolo 8-10 let).⁴⁴ V rámci odborného posouzení, které je součástí procesu zařazení žadatelů do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, se posuzují i vhodné bytové podmínky, motivace žadatelů, schopnost spolupráce s rodiči dítěte a další skutečnosti rozhodné pro svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.⁴⁵ „Jde-li o ranou pěstounskou péči, tzn. přijímání novorozeneckých dětí, je nezbytné, aby byl žadatel připraven opustit zaměstnání a zůstat doma s přijatým dítětem.“⁴⁶ Velmi důležitým předpokladem je také řádné pochopení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu. Pěstoun by měl pochopit zejména jeho dočasnost, být schopen spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany dětí a být připraven

---

⁴² §966 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁴³ § 27 odst. 1 písm. e) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁴⁴ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

⁴⁵ § 27 odst. 1 písm. d) a f) a odst. 2 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

⁴⁶ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 92

na styk a podporu biologických rodičů či osvojitelů a na následné předání dítěte do jejich péče. „Měl by být veden touhou dítěti pomoci, naplnit jeho potřeby a zajistit mu bezpečné prostředí pro jeho vývoj.“⁴⁷ Nedílnou součástí rozhodování, zda se stát pěstounem na přechodnou dobu, by mělo být projednání celé situace nejen s partnerem a dětmi ale i s celou rodinou a okolím, aby nedocházelo k nepříjemným reakcím a nedorozuměním při následné péči o dítě. Všechny tyto ohledy je nutné zvážit při rozhodování se, zda se stát pěstounem na přechodnou dobu či nikoli.

3.3.Zařazení žadatelů do evidence

V případě, že se osoba rozhodne pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu, musí podat u obecního úřadu obce s rozšířenou působností v místě svého trvalého pobytu žádost o zařazení do evidence osob, které mohou pěstounskou péči po přechodnou dobu vykonávat.⁴⁸ Vzor této žádosti je ke stažení na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Podle § 20 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, tuto žádost může podat fyzická osoba, která je občanem České republiky, nebo cizinec, kterému vyplývá nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropské unie, jenž má na území České republiky povolen trvalý pobyt anebo podle zvláštního předpisu (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky) přechodně pobývá na území České republiky nepřetržitě po dobu 365 dnů.

V žádosti žadatel uvede své identifikační údaje (jméno, příjmení, rodné číslo, místo trvalého pobytu, kontakt), identifikační údaje manžela, žádají-li společně a vybere formu péče, kterou chce vykonávat (pěstounská péče na přechodnou dobu). Nakonec udělí souhlas s tím, že orgán sociálně-právní ochrany dětí je oprávněn zjišťovat další potřebné údaje pro zprostředkování a kdykoliv zjistit, zda nedošlo ke změně rozhodných skutečností uvedených ve spisové dokumentaci, a souhlas s účastí na odborné přípravě k přijetí dítěte do rodiny. Žádost stvrdí uvedením data a vlastnoručního podpisu. Společně s žádostí doloží žadatel doklad o státním občanství popř. doklad o povolení

---

⁴⁷ Nadační fond J&T. Já pěstoun: Příručka pro zájemce o pěstounství.[online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://www.hledamerodice.cz/download/prirucka-ja-pestoun.pdf>

⁴⁸ §27a odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

k trvalému pobytu na území ČR nebo o nepřetržitém přechodném pobytu na území ČR po dobu nejméně 365 dnů, opis z evidence Rejstříku trestů, zprávu o zdravotním stavu od praktického lékaře a dotazník obsahující další údaje o žadateli.

Tento dotazník vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí v dubnu 2013 a má celkem čtyři části. První část se týká prohloubení informací o žadateli. Jde zejména o informace o dosaženém vzdělání, předešlých zaměstnáních, jeho zájmech, zkušenostech s péčí o děti v rámci zaměstnání či dobrovolné činnosti, zdravotním a psychickým stavu s důrazem na dlouhodobé problémy, o rodině a partnerském vztahu. Druhá část se zabývá dětmi žadatele, a to i těmi dospělými žijícími mimo rodinu. U každého z nich musí být vyplněno jméno, příjmení, datum narození, bydliště, ale i z jakého vztahu dítě vzešlo, zda žije ve společné domácnosti, pokud ne, pak kdy odešlo a kde žije a v neposlední řadě také jaký je jeho zdravotní stav. Třetí část se zabývá domácností žadatele. Žadatel zde vyplní údaje o tom, kde žije a s kým a popíše lokalitu svého bydliště včetně dostupnosti školky, školy a dětského lékaře. Dále uvede své finanční poměry, tzn. příjmy pravidelné i nepravidelné, dávky státní sociální podpory, dávky pěstounské péče, dávky sociální péče, soudně určenou výši vyživovací povinnosti a platební povinnosti. Poslední část už se týká samotného výkonu péče o dítě. Žadatel sdělí svá očekávání a představy o přijatém dítěti. Na konec opět připojí datum a vlastnoruční podpis, kterým potvrzuje, že uvedené údaje jsou pravdivé. Veškeré informace z dotazníku poslouží orgánům sociálně-právní ochrany dětí k posouzení vhodnosti žadatele stát se přechodným pěstounem.⁴⁹ Mohlo by se zdát, že jsou sdělované informace velmi osobní a rozsáhlé, ale vzhledem k citlivosti a náročnosti situace je to zcela pochopitelné.

Po obdržení žádosti obecní úřad obce s rozšířenou působností žádost na základě údajů v ní uvedených a připojených dokladů posoudí. Může žádost zamítnout, pokud osoba nesplňuje požadavky uvedené v § 20 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí (viz výše), nebo pokud se její obvyklé bydliště nachází mimo území České republiky.⁵⁰ V ostatních případech založí spisovou dokumentaci, která obsahuje údaje uvedené v žádosti

---

⁴⁹ Dotazník k žádosti o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli / pěstouny / pěstouny na přechodnou dobu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15308/dotaznik_NRP.pdf

⁵⁰ § 21 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí

a přiložených dokladech a připojí své stanovisko k žádosti. Kopii spisové dokumentace společně s žádostí pak neprodleně postoupí krajskému úřadu.⁵¹ Do postoupení krajskému úřadu může žadatel vzít svou žádost zpět, v tom případě obecní úřad obce s rozšířenou působností rozhodne o zastavení řízení. K zastavení řízení může dojít také v případě, že ani na následnou výzvu obecního úřadu obce s rozšířenou působností nesdělí žadatel údaje a nedoloží doklady potřebné pro vedení spisové dokumentace.⁵²

„Každé žádosti je dle příslušnosti k vykonávané agendě přidělen klíčový sociální pracovník, který koordinuje a monitoruje proces zařazování žadatelů, provádí individuální rozhovory s žadateli, poskytuje poradenství, projednává žádost v týmu pracovníků náhradní rodinné péče, realizuje sociální šetření aj.“⁵³. Klíčový sociální pracovník kontaktuje žadatele a po vzájemné dohodě stanoví termín schůzky v jeho domácnosti, při které se probírají vzájemné představy o výkonu pěstounské péče na dobu přechodnou, podmínky, které jsou na žadatele kladeny, a průběh procesu zařazování do evidence. „Dalším krokem je tzv. předběžné posouzení žádosti pracovníků náhradní rodinné péče krajského úřadu včetně psychologů. Ti buď shledají žadatele za vhodné adepty na zařazení do evidence osob, které mohou pěstounskou péči vykonávat, a zařadí je do přípravy náhradních rodičů na převzetí dítěte, nebo shledají absolvování přípravy jako nadbytečné a rovnou přejdou k tzv. odbornému posouzení, které slouží k detailnějšímu prozkoumání předpokladů žadatele stát se pěstounem na přechodnou dobu.“⁵⁴

Žadatelé o zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, absolvují přípravu náhradních rodičů na převzetí dítěte v rozsahu 72 hodin.⁵⁵ Vzhledem ke specifikaci daného institutu je zde rozsah přípravy větší než u ostatních forem náhradní rodinné péče. „Posláním kurzů je poskytnout budoucím náhradním rodičům potřebné vědomosti o specifických otázkách náhradní rodinné péče, zprostředkovat reálné informace

---

⁵¹ § 21 odst. 6 a § 27a odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁵² § 21 odst. 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁵³ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královéhradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>

⁵⁴ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královéhradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://ospod.kr-kralovehradecky.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>

⁵⁵ § 11 odst. 2 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

o situaci a potřebách dětí žijících mimo vlastní rodinu a umožnit jim ujasnit si představy o tom, jaké dítě mohou do své péče přijmout“.⁵⁶ Podle § 11 odst. 2 přípravu zajišťuje krajský úřad, který ale může na základě § 48 a §49 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, pověřit k provedení i jinou fyzickou či právnickou osobu, tzv. pověřené osoby. Při sestavování koncepce přípravy se vychází zejména z vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí a z metodického doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné. V jednotlivých krajích se může obsah mírně lišit. Příprava není zpoplatněna a probíhá skupinovou formou i formou individuální. Žadatelé se účastní skupinových sezení v počtu zhruba 10 – 15 osob, ale také individuálních konzultací většinou u žadatelů doma. „Toto propojení dává možnost intenzivnější práce se zájemci o NRP zaměřené na jejich konkrétní potřeby přípravy. Otevírá se zde také více prostoru pro poznání osobností žadatelů, jejich schopností a dovedností přizpůsobit se potřebám dítěte. Práce ve skupině otevírá účastníkům kurzu příležitost k porovnání vlastních názorů a představ s ostatními účastníky příprav. Při individuální práci pak zájemci oceňují především bezpečný prostor pro otázky, které si netroufají ve skupině řešit.“⁵⁷ „Účast na všech setkání je povinná a podílí se na ní nejen žadatelé, jejich manželé ale i partneři.“⁵⁸ U individuálních konzultací se vyžaduje i přítomnost dětí žadatelů a ostatních osob žijících s nimi ve společné domácnosti. „Je přínosem, aby se příprav účastnili i stávající pěstouni, kteří mohou sdílet svoje zkušenosti s náhradní rodinnou péčí v praxi. Skupinová sezení se dají rozdělit do 2 základních fází. V první fázi se setkávají žadatelé o pěstounskou péči, pěstounskou péči na přechodnou dobu i osvojení společně. Cílem této fáze je seznámení se s cílem a strukturou příprav, procesem zprostředkování, formami náhradní péče, právními a psychologickými aspekty, ale i se vzájemným očekáváním a obavami. Výstupem je zpráva o průběhu úvodních setkání, kterou vypracovává odpovědný pracovník organizace, která setkání zajišťovala. Ve druhé fázi probíhají již

---

⁵⁶ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 28

⁵⁷ VÁVROVÁ, Alena. Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6, str. 13

⁵⁸ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královéhradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://ospod.kr-kralovehradecky.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>

oddělená sezení pro žadatele o osvojení a pěstounskou péči a podle okolností i zvláště pro žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu. Jedná se o vícedenní setkávání žadatelů s jejich větším zapojením do interakce a použitím zážitkových technik, ze kterých si odnesou potřebné poznatky a prožitky z nepřeberného množství témat. Mezi témata přípravy v této fázi patří například specifika péče o děti v náhradní rodinné péči, péče o děti se speciálními potřebami, psychologie dětí v náhradní rodinné péči, řešení krizových situací, spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí, smysl pěstounské péče na přechodnou dobu, kontakt a komunikace s biologickou rodinou dítěte nebo proces předávání dítěte.⁵⁹ Během jednotlivých sezení navážou žadatelé vztahy s rodinami, které jsou ve stejné pozici jako oni sami či s pěstouny na přechodnou dobu, kteří ji vykonávají již řadu let. Tyto vztahy se později budou hodit, v případě, že si budou pěstouni potřebovat s někým o náhradní péči o dítě promluvit. „Protože lidé, kteří přijímají dítě do rodiny, mají své oblasti zájmu, o kterých si nemohou popovídat s kamarádkou nebo se sousedkou. Jsou natolik specifické, že porozumět jim může jen člověk v podobné situaci.“⁶⁰ Po splnění příprav vypracuje odpovědný pracovník organizace, která přípravu realizovala, závěrečnou vyhodnocující zprávu, která je zařazena do spisové dokumentace.⁶¹ „Závěrečná zpráva obsahuje pohled odborníků, kteří se na přípravě podíleli, na míru připravenosti zájemců o NRP na jejich budoucí roli. Ve zprávě je vhodné upozornit na některé skutečnosti, které se během příprav ukázaly jako pozitivní a přínosné, ale i na ty, které by se mohly jevit pro přijímané dítě jako rizikové. Součástí závěrečné zprávy by měly být také konkrétní, podrobně specifikované představy žadatelů o dítěti či dětech, které chtějí přijmout do péče. Měla by být uvedena jejich tolerance vůči rizikovým faktorům v osobní i rodinné anamnéze dětí.“⁶² „Vzhledem k tomu, že pěstounská péče na přechodnou dobu je určitým způsobem profese, a to velmi náročná, předpokládá se, že zájemci o tuto formu pomoci by měli splňovat velmi vysoké nároky. V případě jakýchkoliv

⁵⁹ Metodické doporučení č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné péče Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7271/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-7.pdf
§ 3 vyhlášky ministerstva práce a sociálních věcí č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí

⁶⁰ ZEŽULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9, str. 69

⁶¹ Metodické doporučení č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné péče Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7271/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-7.pdf

⁶² VÁVROVÁ, Alena. Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6, str. 22-23

pochybností je tedy vhodné doporučit např. další psychologické vyšetření či práci s žadatelem zaměřenou na některé skutečnosti, které se během příprav ukázaly jako rizikové.⁶³ „Se závěrečným zhodnocením a zprávou pro krajský úřad jsou vždy účastníci přípravného kurzu osobně seznámeni, což potvrzují svým podpisem. Pokud mají výhrady ke konkrétním bodům zprávy, je jim umožněno k ní své výhrady připojit. Zpráva je pak odeslána krajskému úřadu i se stanoviskem žadatelů.“⁶⁴ „Celý proces přípravy od postoupení žádosti obcí do rozhodnutí trvá minimálně půl roku.“⁶⁵

Kromě přípravy náhradních rodičů na převzetí dítěte musí žadatelé podstoupit také psychologické vyšetření, které provádí psycholog pro náhradní rodinnou péči příslušného krajského úřadu. „To spočívá v kombinaci vyplňování psychologických testů a individuálních konzultací s psychologem v rodině žadatele a jeho cílem by měla být možnost eliminovat žadatele se zjevnými psychopatologickými odlišnostmi, které jsou kontraindikací pro náhradní rodinnou péči.“⁶⁶ Vyšetření je zaměřeno na posouzení schopnosti žadatelů pečovat a vychovávat dítě, popřípadě dítě vyžadující speciální péči, schopnost spolupráce s rodiči těchto dětí, charakteristiku osobnosti žadatele, jeho psychický stav, sociální prostředí v rodině, stav bydlení a domácnosti, vztahy v rodině apod. Velký důraz je také kladen na vyjádření dětí žadatelů k přijetí dítěte do náhradní rodinné péče, posouzení schopnosti přijmout dítě do rodiny a ujištění se, že děti rozumějí průběhu a smyslu pěstounské péče na přechodnou dobu.⁶⁷ „Závěrem je vypracování psychologického posouzení, které je součástí spisové dokumentace.“⁶⁸

---

⁶³ VÁVROVÁ, Alena. Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6, str. 28

⁶⁴ VÁVROVÁ, Alena. Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6, str. 23

⁶⁵ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z:

<http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>

⁶⁶ Metodické doporučení č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné péče Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7271/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-7.pdf

⁶⁷ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: psychologické vyšetření. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/psychologicke-vysetreni-78886/>

⁶⁸ Metodické doporučení č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné péče Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7271/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-7.pdf

Součástí spisové dokumentace je rovněž lékařská zpráva o zdravotním stavu žadatelů pro účely svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. Žadatel je povinen zajistit si tento doklad sám, tzn. požádat svého lékaře o vyšetření a vypracování zprávy o zdravotním stavu. „Lékař posuzuje, zda zdravotní stav žadatele po stránce duševní, tělesné nebo smyslové nebrání výkonu soustavné, dostatečné a řádné péče a výchově dítěte. Posudek musí mít individuální charakter a nesmí vycházet pouze ze samotné existence zdravotního postižení jeho takového, ale z dopadu tohoto postižení na pečovatelské a výchovatelské schopnosti žadatele. Při vypracovávání zprávy lékař vychází zejména ze svých lékařských zpráv a posudků a těch vypracovaných odbornými lékaři, kteří mají žadatele ve své léčebné a dispenzární péči. Lékař může rovněž přihlídnout i k výsledkům psychologického vyšetření, popř. sociálního šetření, avšak jen pokud mají význam pro posouzení zdravotního stavu. Posudek obsahuje osobní údaje žadatele, seznam lékařských zpráv a nálezů, z nichž lékař vycházel, diagnostický souhrn všech zdravotních postižení, zhodnocení současného stavu a prognózy všech postižení, zhodnocení jednotlivých zdravotních postižení z hlediska omezení výchovných a pečovatelských schopností a jednoznačný závěr doporučení či nedoporučení zařazení žadatele do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu.“⁶⁹

Krajský úřad poté provádí tzv. odborné posouzení žadatele, ve kterém se posuzuje charakteristika osobnosti; výše zmíněný psychický stav; zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě; předpoklad vychovávat dítě; motivaci, která vedla k žádosti zařazení do evidence; stabilitu manželského vztahu a prostředí v rodině; sociální prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele; popřípadě další skutečnosti rozhodné pro svěřeni dítěte do péče, a to vše s ohledem na krátkodobost takové péče a péče o dítě krátce po jeho narození, jako specifikaci pěstounské péče na přechodnou dobu. Krajský úřad také provede zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny, posoudí schopnost dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny, popř. získá jejich vyjádření, jsou-li takového vyjádření schopny, zjistí bezúhonnost žadatele a osob tvořících s ním společnou domácnost

---

⁶⁹ MPSV odbor posudkové služby. Doporučený postup pro posudkové lékaře a posuzující krajské lékaře ze dne 22. srpna 2013, č.j. 2013/47924-72. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/16138/postup_2013_47924-72.pdf

(za bezúhonného se pro tyto účely nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte), posoudí schopnost pečovat o děti vyžadující speciální péči a schopnost spolupráce s rodiči těchto dětí. Posouzení krajský úřad provede do 30 dnů ode dne zjištění všech potřebných skutečností.⁷⁰

V případě, že žadatel na základě odborného posouzení splňuje předpoklady pro výkon takové péče o dítě, krajský úřad rozhodne o jeho zařazení do evidence osob, které mohou pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávat.⁷¹ „Evidence obsahuje:

- žadatelovy osobní údaje (jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu);
- doklady připojené k žádosti včetně písemného souhlasu s účastí na přípravě fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny;
- souhlas, že krajský úřad je oprávněn kdykoliv zjišťovat další údaje potřebné pro zařazení do evidence a zjišťovat, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených v žádosti;
- stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností k žádosti;
- stejnopis dohody o výkonu pěstounské péče či správního rozhodnutí (viz níže);
- údaje o charakteristice a počtu dětí, kterým je osoba v evidenci schopna poskytovat pěstounskou péči na přechodnou dobu.“⁷²

Krajský úřad poté předá opis seznamu osob zařazených do evidence osob, které mohou po přechodnou dobu vykonávat pěstounskou péči, a to včetně všech údajů o nich, obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu.⁷³

„Rozhodnutí o zařazení do evidence může být žadatelům doručeno poštou, v takovém případě nabývá rozhodnutí právní moci 15. den od data doručení a žadatelé si poté musejí nechat na krajském úřadě vyznačit doložku právní moci.

---

⁷⁰ § 27a odst. 4 a § 27 odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁷¹ § 27a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁷² § 27a odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁷³ § 27a odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Nebo si může žadatel rozhodnutí převzít osobně na krajském úřadě, právní moci takové rozhodnutí nabývá následující den po převzetí. S rozhodnutím se poté dostaví na příslušnou pobočku Úřadu práce a požádají o vyplácení odměny pěstouna. Pověřená pracovnice žadatele bezodkladně zaeviduje do Seznamu pěstounů na přechodnou dobu.⁷⁴ Od této doby musí být pěstouni připraveni kdykoli v případě potřeby přijmout dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu.

V případě jakýchkoli pochybností vydá krajský úřad rozhodnutí o nezařazení žadatelů do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. „Proti takovému rozhodnutí mohou žadatelé podat odvolání. Podává se u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, tedy u příslušného krajského úřadu, a to do lhůty uvedené v rozhodnutí. Odvolání musí obsahovat údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá, všechny důvody, proč s rozhodnutím nesouhlasíme a popřípadě nové skutečnosti. Odvolacím orgánem přezkoumávajícím rozhodnutí krajského úřadu je poté Ministerstvo práce a sociálních věcí.“⁷⁵

3.4. Zařazení dětí do evidence

Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí, mají orgány sociálně-právní ochrany dětí povinnost dbát sociálně-právní ochrany nezletilých dětí. Těmito orgány jsou krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, ministerstva, Úřad a Úřad práce České republiky, jejich krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu. Dále se na ochraně podílejí obce v samostatné působnosti, kraje v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně-právní ochrany pověřeny.⁷⁶ Sociálně-právní ochranou dětí se rozumí zejména ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny a zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní

---

⁷⁴ Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z:

<http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>

⁷⁵ § 81 a násl. zákona č. 500/2004 správní řád

⁷⁶ §4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

rodině.⁷⁷ Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti, jejichž rodiče zemřeli, neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti nebo nevykonávají či zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo na děti, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy. Dále pak na děti vedoucí zahálčivý nebo nemravný život, opakovaně utíkajících od rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte nebo které jsou ohrožovány násilím ať už ze strany rodičů, jiných osob odpovědných za výchovu dítěte nebo jiných fyzických osob.⁷⁸ Státní orgány, obecní úřady, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatelé zdravotních služeb, popřípadě další zařízení určená pro děti, jsou povinni oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o tyto děti.⁷⁹ I samotné dítě, jeho rodič, jiná osoba odpovědná za jeho výchovu i kdokoli z okolí rodiny se může na orgán sociálně-právní ochrany dětí obrátit.⁸⁰ Podle § 10a odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí je také poskytovatel zdravotních služeb povinen neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že matka po narození dítěte dítě opustila a zanechala ho ve zdravotnickém zařízení.

Nastane-li situace, která ohrožuje řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte, kterou rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte nemohou nebo nejsou schopni sami řešit, je nezbytné přijmout na ochranu dítěte a k poskytnutí pomoci rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte potřebné opatření sociálně-právní ochrany.⁸¹ Ocitne-li se dítě bez péče přiměřené jeho věku, zejména v důsledku úmrtí rodičů nebo jejich hospitalizace, je obecní úřad povinen zajistit takovému dítěti neodkladnou péči.⁸² Tato opatření a péče musí být zvolena vhodně pro konkrétní situaci a vždy by měla mít přednost ta, která zabezpečí řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte v jeho rodinném prostředí nebo u příbuzných dítěte.⁸³ Vypracovává se tzv. individuální plán dítěte, ten se vypracovává od počátku doby poskytování sociálně-právní ochrany, nejpozději do 1 měsíce od zařazení dítěte do evidence obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obsahuje zejména popis příčin ohrožení dítěte a důvody zahájení

---

⁷⁷ §1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁷⁸ §6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁷⁹ § 10 odst. 1 a 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸⁰ § 7, § 8 a § 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸¹ § 9a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸² §15 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸³ § 9a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

sociálně-právní ochrany, rozsah navržených opatření, jejich cíle, prostředky, časový plán a způsob naplňování.⁸⁴ Mezi opatření sociálně-právní ochrany dětí patří poradenská činnost, výchovná opatření a v krajním případě i opatření na ochranu dětí, které mimo jiné zahrnuje i možnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností podat návrh soudu na svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.⁸⁵

„Děti jsou zařazeny do evidence vedené krajským úřadem od podání návrhu či zahájení řízení u soudu, které může vést k odebrání dítěte z péče rodičů.“⁸⁶ Na rozdíl od zařazování žadatelů do evidence se zde nevydává rozhodnutí o zařazení ve správním řízení. Evidence obsahuje kopii spisové dokumentace, odborné posouzení, je-li ho třeba s ohledem na věk dítěte, stanovisko odborného lékaře nebo jiné vážné skutečnosti, vyjádření dítěte zajištěné krajským úřadem a další doklady potřebné pro zprostředkování pěstounské péče.⁸⁷

3.5.Dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu

Osoby zařazené do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, jsou povinni do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o jejich zařazení do evidence uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. Tato dohoda se primárně uzavírá s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, v jejímž obvodu má osoba v evidenci trvalý pobyt. Přičemž obecní úřad má povinnost navrhnout obsah dohody osobě v evidenci, a to v písemné podobě. Dohoda však může být uzavřena se souhlasem úřadu i s jiným obecním úřadem s rozšířenou působností, obecním úřadem, krajským úřadem nebo pověřenou osobou.⁸⁸ Souhlas obecního úřadu obce s rozšířenou působností má povahu vyjádření podle § 154 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a jeho účelem je přezkum souladu dohody s rozhodnutím soudu o zařazení žadatele do evidence a s individuálním plánem ochrany dítěte, pokud byl vypracován, a v neposlední řadě také zjištění, zda jsou v dohodě upravena

---

⁸⁴ § 10 odst. 3 a odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸⁵ Část třetí hlava I a II zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸⁶ PAZLAROVÁ, Hana, ed. Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1020-7, str. 40

⁸⁷ § 22 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁸⁸ § 47b zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

všechna práva a povinnosti podle § 47a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. „Orgánu sociálně-právní ochrany nepřísluší hodnotit detailně ustanovení dohody, požadovat úpravu dalších práv a povinností nad rámec zákona nebo se vyjadřovat k formálnímu členění dohody.“⁸⁹ Nesouhlasné vyjádření s uzavřením dohody o výkonu pěstounské péče na dobu přechodnou bude vydáno v případě kolize osoby v evidenci a sledování výkonu pěstounské péče na dobu přechodnou (např. osoba v evidenci je členem statutárního orgánu pověřeného subjektu), v případě nedostatečné či nevhodné úpravy práv a povinností nebo nemožnosti subjektu řádně plnit práva a povinnosti vyplývající z dohody.⁹⁰

Mezi pověřené osoby, které mohou uzavírat tyto dohody, spadají zejména příspěvkové organizace obcí či neziskové organizace někdy označované také jako doprovázející organizace, protože jsou určeny k doprovázení pěstounů při svěřování dítěte do jejich péče, během péče o dítě a při předávání dítěte zpět do původní rodiny nebo jiné náhradní rodiny. Mezi ty nejznámější patří DOBRA RODINA, o.p.s., Rozum a cit, z.s., Natama, o.p.s. a LATUS pro rodinu, o.p.s. Pověřené osoby jsou po uzavření dohody povinny být minimálně jednou za 2 měsíce být v osobním styku s osobou v evidenci a s dětmi svěřenými do její péče a jednou za 6 měsíců zpracovat zprávu o průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu a zaslat ji orgánu sociálně-právní ochrany dětí podle místa trvalého bydliště.⁹¹

Tyto pověřené osoby poskytují sociálně-právní ochranu na základě rozhodnutí o pověření k výkonu, vydaného krajským úřadem nebo příslušnou komisí pro sociálně-právní ochranu dětí.⁹² Kromě uzavírání dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu mohou být pověřeni k již výše zmíněnému zajišťování přípravy žadatelů, ke zřizování zařízení sociálně-právní ochrany, vyhledávání osob vhodných stát se osvojiteli, poskytování nebo zprostředkovávání poradenství rodičům při výchově a vzdělávání dítěte a při péči

---

⁸⁹ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

⁹⁰ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

⁹¹ § 47b odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁹² § 48 odst. 1 a § 49 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

o dítě zdravotně postižené a další. Taxativní výčet činností, ke kterým mohou být tyto osoby pověřeny, nalezneme v § 48 odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Podmínkou vydání pověření je podání písemné žádosti (dostupné na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí), prokázání odborné způsobilosti, bezúhonnost, zajištění odpovídajících hygienických podmínek, vlastnické nebo užívací právo k objektu nebo prostorám pro poskytování sociálně-právní ochrany, potřebné materiální a technické podmínky a předložení výroční zprávy o činnosti a hospodaření. Podrobnosti upravuje v § 49 a § 49a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Pověřené osoby musí také před započítím výkonu sociálně-právní ochrany uzavřít pojistnou smlouvu pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem sociálně-právní ochrany.⁹³ Pro lepší přehled vede Ministerstvo práce a sociálních věcí evidenci pověřených osob, v níž je mimo jiné uvedeno, které činnosti a na jakém území konkrétní pověřená osoba vykonává.⁹⁴ Orgán, který pověření vydal, je poté oprávněn kontrolovat výkon sociálně-právní ochrany pověřenými osobami (k tomu je oprávněn i krajský úřad, v jehož obvodu je místo sídla zařízení sociálně-právní ochrany nebo v jehož obvodu vykonává pověřená osoba činnost související se sociálně-právní ochranou) a rozhodnout o odnětí pověření zejména na základě žádosti, nevykonávání činnosti či spáchání přestupku uvedeného v § 59 - §59g zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v případě, že jde o zvlášť závažné porušení povinnosti.⁹⁵ Inspekci poskytování sociálně-právní ochrany provádí u pověřených osob na základě § 50a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, krajská pobočka úřadu práce.

V případě, že není v zákonné lhůtě dohoda uzavřena, upraví podrobnosti ohledně výkonu práv a povinností obecní úřad obce s rozšířenou působností svým správním rozhodnutím. Následující den po marném uplynutí lhůty 30 dní od zařazení žadatele do evidence, zahájí příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí řízení o vydání rozhodnutí.⁹⁶ Dohoda o výkonu péčovské péče může být uzavřena i v době probíhajícího řízení, to je poté zastaveno. V řízení se nařizuje ústní jednání, proto se obecná lhůta pro vydání rozhodnutí prodlužuje podle § 71 odst. 3 písm. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, o 30 dní a činí tak 60 dní ode

---

⁹³ § 49 odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁹⁴ § 49 odst. 11 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁹⁵ § 49 odst. 12 a § 50 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁹⁶ § 47b odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

dne, kdy nastala skutečnost, s níž zákon spojuje povinnost vydat rozhodnutí (nebyla-li dohoda uzavřena). Proti rozhodnutí lze podat odvolání.⁹⁷

Subjekt, který s osobou v evidenci uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností, který vydal rozhodnutí o úpravě práv a povinností po marném uplynutí lhůty pro uzavření dohody, má nárok na státní příspěvek na výkon pěstounské péče. Tento státní příspěvek je určen na pokrytí nákladů vynakládaných na zajišťování pomoci osobám pečujícím, osobám v evidenci nebo svěřeným dětem a na provádění dohledu nad pěstounskou péčí.⁹⁸ „Smyslem státního příspěvku je zabezpečit pro náhradní rodiny a svěřené děti specifické služby potřebné pro náhradní rodiny. Vyplácení státního příspěvku má také iniciovat vznik služeb potřebných pro náhradní rodiny. Je třeba podporovat především takové, které pomohou zkvalitnit pěstounskou péči a budou předcházet jejímu selhávání.“⁹⁹ Výše státního příspěvku se odvíjí od trvání pravomocného rozhodnutí či dohody v rámci kalendářního roku. Pokud pravomocné správní rozhodnutí nebo dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu trvaly po celý kalendářní rok, činí výše příspěvku 48 000 Kč. Pokud však netrvaly celý kalendářní rok, výše státního příspěvku bude tvořit částka odpovídající jedné dvanáctině z částky 48 000 Kč, a to za každý kalendářní měsíc, v němž existovalo pravomocné rozhodnutí, nebo trvala dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. O přiznání státního příspěvku na výkon pěstounské péče rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce, v jejímž obvodu se nachází sídlo nebo místo trvalého pobytu žadatele, na základě žádosti. Žadatel je povinen v žádosti uvést seznam všech osob v evidenci (jméno, příjmení, datum narození a adresa místa pobytu), se kterými uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu nebo jejichž práva a povinnosti upravil pravomocným rozhodnutím v kalendářním roce a dobu, na kterou byla takto práva a povinnosti upraveny. K žádosti dále přiloží kopii dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu nebo pravomocného rozhodnutí.¹⁰⁰ „K podání žádosti o státní příspěvek je možné využít standardizovaný formulář

---

⁹⁷ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

⁹⁸ § 47d odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

⁹⁹ MPSV. Informace ke státnímu příspěvku na výkon pěstounské péče, ze dne 25. února 2013, č. j.: 2013/13111-211. Dostupné na: <<https://www.mpsv.cz/files/clanky/14778/Informace.pdf>>

¹⁰⁰ § 47d zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

žádosti, který je k dispozici na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí, nejedná se však o povinně předepsaný tiskopis žádosti.“¹⁰¹ Příspěvek se vyplácí ve lhůtě 60 dnů od právní moci rozhodnutí o jeho přiznání. Pokud nárok na příspěvek trvá k 1. lednu následujícího roku, vyplácí se dopředu na celý kalendářní rok do 15. února tohoto roku.¹⁰² Státní příspěvek může být přiznán i zpětně za dobu 3 kalendářních měsíců od uzavření dohody nebo od právní moci rozhodnutí.¹⁰³ Příjemce je povinen do 15 dnů oznamovat krajské pobočce Úřadu práce všechny změny, které jsou rozhodné pro nárok na tento příspěvek, zejména ukončení dohody nebo zrušení rozhodnutí.¹⁰⁴ „Státní příspěvek na výkon pěstounské péče není dotací, ale jiným neinvestičním transferem ze státního rozpočtu, a proto příjemce státního příspěvku není povinen provádět vyúčtování použití a čerpání prostředků příspěvku. Veřejnosprávní kontrolu využití příspěvku jeho příjemcem z hlediska dodržení zákonem vymezeného účelu a z hlediska splnění kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti je příslušná provádět krajská pobočka Úřadu práce jako poskytovatel veřejné finanční podpory v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.“¹⁰⁵

Cílem dohody příp. správního rozhodnutí je podpora pěstounů při péči o svěřené dítě tak, aby v této péči neselhávali a dokázali dítěti zajistit stabilní rodinné prostředí. Protože jsou na pěstouny kladeny vysoké nároky, je nutné je podporovat a pomáhat jim při řešení běžných problémů v oblasti sociální, výchovné apod. v souvislosti se specifikací náhradní rodinné péče, ale i v oblasti poradenské a psychologické. „Konkrétní služby stanovené v dohodě či rozhodnutí by měli vyplývat z individuálních potřeb jednotlivých svěřených dětí a jejich náhradních rodičů.“¹⁰⁶ Osoba v evidenci uzavírá jedinou dohodu o výkonu pěstounské péče bez ohledu na počet svěřených dětí.¹⁰⁷

---

¹⁰¹ MPSV. Informace ke státnímu příspěvku na výkon pěstounské péče, ze dne 25. února 2013, č. j.: 2013/13111-211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/14778/Informace.pdf>

¹⁰² § 47d odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí

¹⁰³ § 47d odst. 7 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁰⁴ § 47d odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁰⁵ MPSV. Informace ke státnímu příspěvku na výkon pěstounské péče, ze dne 25. února 2013, č. j.: 2013/13111-211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/14778/Informace.pdf>

¹⁰⁶ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211.

Dohoda o výkonu pěstounské péče na dobu přechodnou je veřejnoprávní smlouvou podle § 161 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Protože pokud není v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí stanoveno něco jiného, dopadá na ni část první, část pátá a v některých případech i část druhá zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Pokud by některou otázku nebylo možno řešit ani podle speciální úpravy zákona o sociálně- právní ochraně dětí, ani podle obecné úpravy správního řádu, platí podpůrně pro úpravu dohod o výkonu pěstounské péče i občanský zákoník s výjimkou ustanovení o neplatnosti právních jednání a relativní neúčinnosti, ustanovení o odstoupení od smlouvy a odstupném, ustanovení o změně v osobě dlužníka nebo věřitele, nejde-li o právní nástupnictví, ustanovení o postoupení smlouvy a o poukázce a ustanovení o započtení.)¹⁰⁸

Obsahem dohody nebo správního rozhodnutí jsou práva a povinnosti osob v evidenci uvedené v § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ale i jiná práva nabídnuta ze strany orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřených osob. Jednotlivá práva a povinnosti je nutné konkretizovat ve vztahu ke konkrétním pěstounům a dětem, které jim budou svěřovány. „Ačkoli je dítě umístěno v pěstounské péči, zůstává pod ochranou státu, proto je nutné zajistit fungující systém doprovázení, podpory a vzdělávání pěstounů a sledování výkonu pěstounské péče.“¹⁰⁹

Prvním právem osob v evidenci je právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě. Tato pomoc spočívá zejména v zajištění krátkodobé péče po dobu, kdy je osoba v evidenci uznána dočasně práce neschopnou nebo při ošetřování osoby blízké, při narození dítěte, při vyřizování nezbytných osobních záležitostí nebo při úmrtí osoby blízké. „V případě, že nastane nějaká z výše uvedených situací, je nejprve nutné posoudit vzhledem k věku dítěte, jeho rozumové vyspělosti, schopnostem, zdravotnímu stavu a dalším okolnostem, zda je třeba zajišťovat osobní péči. Například v případě dětí, které dochází do školy, není třeba zajišťovat osobní péči po dobu,

---

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹⁰⁷ § 47b odst. 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁰⁸ § 170 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

¹⁰⁹ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

kdy jsou děti ve škole nebo ve školní družině.“¹¹⁰ Dále je nutné zvážit formu zajištění této péče a výběr osoby, která bude o dítě pečovat. „Péči mohou poskytovat například osoby blízké, komunitní a mateřská centra, jiné pěstounské rodiny, dobrovolníci, pracovníci subjektu, se kterým je uzavřena dohoda, mateřská školka či jiné obdobné zařízení nebo chůva, ať už vybraná osobou v evidenci nebo subjektem uzavírající dohodu pro více pěstounských rodin.“¹¹¹ Náklady na hlídání jsou hrazeny ze státního příspěvku, který je poskytován subjektu, který s osobou v evidenci dohodu uzavírá, přičemž tyto náklady by měli odpovídat obvyklým cenám v dané lokalitě. Osoba, která péči zajišťuje, by měla znát specifika dětí vyrůstajících v náhradní rodinné péči a specifika institutu pěstounské péče na přechodnou dobu. V dohodě by dále měl být upraven režim, v jakém budou osoby v evidenci o tuto formu pomoci žádat, jakým způsobem budou dítě předávat a přebírat apod. Při realizaci tohoto práva je nutné poskytnout osobě, která krátkodobou péči vykonává, informace o dítěti, které jsou pro výkon této péče nutné např. zdravotní stav dítěte.¹¹²

Dalším právem je právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let. Právo slouží pěstounům k odpočinku od celodenní náročné péče o dítě, proto je předpokladem využití tohoto práva intenzivní péče o svěřené dítě. Péče může být zajištěna obdobným způsobem jako zajištění krátkodobé péče, pobytem dítěte na dětském táboře nebo pobytem pro děti z náhradních rodin se speciálním terapeutickým programem. Výkon péče si může zajistit pěstoun sám nebo prostřednictvím subjektu, se kterým má uzavřenou dohodu. Vždy však musí být posouzena vhodnost konkrétní péče pro konkrétní dítě, aby nedocházelo

---

¹¹⁰ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹¹¹ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹¹² MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

k prohlubování traumatizace dětí. Pro mladší děti a ty čerstvě svěřené do péče bude lepší poskytovat péči v kratších úsecích jen přes den, kdežto u starších dětí seznámených s institutem pěstounské péče na přechodnou dobu a jeho průběhem nebude problém s dlouhodobým pobytem na dětském táboře. Doba 14 dní je stanovena jako minimální rozsah poskytování péče a může být tak v dohodě stanovena i doba delší. Dlouhodobá péče je stejně jako ta krátkodobá hrazena ze státního příspěvku. Úhrada ale musí být přiměřená a nadstandardní služby, kterými může být například pobyt u moře či na horách, musí osoba v evidenci hradit sama.¹¹³

Osoba v evidenci má také právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců. A to jak pro sebe, tak pro svěřené dítě a další děti žijící v rodině. Odbornou pomoc může poskytnout subjekt, se kterým je dohoda uzavírána, prostřednictvím vlastního psychologa a terapeuta nebo domluvené konzultace u externího odborníka. Pomoc je zaměřena pouze na problémy týkající se pěstounské péče na přechodnou dobu. Poskytuje se bezplatně, ale v případě intenzivnější péče není vyloučena finanční spoluúčast osoby v evidenci na hrazení nákladů. Tato pomoc je nad rámec poradenství, které poskytuje obecní úřad nebo krajský úřad nebo pověřená osoba na základě § 4 vyhlášky 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.¹¹⁴

Subjekt, uzavírající s osobou v evidenci dohodu, je také povinen poskytnout jí zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě. Tomuto právu odpovídá také povinnost osoby v evidenci zvyšovat si tyto znalosti a dovednosti v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích. Rozsah hodin může být v dohodě stanoven odlišně, vždy však musí být min. 24 hodin. Zvyšování znalostí a dovedností může opět zajišťovat ten, kdo s osobou dohodu uzavřel, sám nebo prostřednictvím jiných fyzických či právnických osob. Zvyšování znalostí

---

¹¹³ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹¹⁴ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

a dovedností je zaměřeno na získávání nových informací a schopností v oblasti péče o dítě; získávání znalostí a dovedností při péči o specifické skupiny dětí, zejména dětí jiného etnika, dětí se zdravotním postižením, sourozeneckých skupin, dětí, které zažily týrání, zneužívání či zanedbávání; poskytování péče při změnách spojených se vzděláváním nebo vývojovými fázemi dítěte; zvládání krizových situací; návrat dítěte do původní rodiny a přechod do náhradní rodiny, případně na přípravu dítěte na osamostatňování se související se zletilostí a odchodem z náhradní péče, s ohledem na věk dítěte a jeho vývojové a sociální potřeby. Konkrétní výběr témat musí být proveden s ohledem na konkrétní poskytovanou péči, věk, vývojové a sociální potřeby dítěte a osoby v evidenci. Povinnost může být splněna i osobní odbornou konzultací, která je zaměřená na okruhy, na které by se mělo takové vzdělávání zaměřovat.¹¹⁵

Posledním zákonem vymezeným právem je právo na pomoc při plnění povinností udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku. Osoba v evidenci je totiž povinna v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičů s dítětem, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak. Možnost využití tohoto práva je pro pěstouny vykonávající pěstounskou péči na přechodnou dobu velmi důležitá. Styky s rodiči a ostatními osobami dítěti blízkými nebývají vždy jednoduché a to ani pro jednu stranu a proto je asistence a pomoc nestranných osob, které jsou vyškoleny pro řešení různých situací, velkým přínosem.

V neposlední řadě je nutné v dohodě o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu vymezit povinnost umožnit sledování naplňování této dohody a spolupracovat se zaměstnancem pověřeným sledovat vývoj dětí. Sledování naplňování dohody provádí zaměstnanec poskytovatele, nemůže službu zajistit u jiné osoby. „Jeho činnost by měla spočívat především v poskytování cílené podpory a v kontrole výkonu pěstounské péče na dobu přechodnou, která především chrání dítě a jeho zájmy, ale i osoby v evidenci v případech, kdy

---

¹¹⁵ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

dochází k vážným problémům při výkonu pěstounské péče.“¹¹⁶ Smyslem je poskytnutí osoby, která bude odborně vyškolená v oblasti pěstounské péče na přechodnou dobu, a bude tak schopna vyhodnocovat situaci v rodině a nabízet služby, které konkrétní rodina potřebuje. Pracovník by měl být nápomocen jak pěstounovi, tak i dítěti. Kontakty v rámci sledování naplňování dohody by měly probíhat nejlépe v domácnosti osoby v evidenci v rámci klidného osobního rozhovoru v dostatečném časovém rozsahu minimálně jednou za 2 měsíce. Jak již bylo zmíněno výše, o průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu zpravuje zaměstnanec obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu nemá osoba v evidenci trvalý pobyt, obecního úřadu, krajského úřadu nebo pověřená osoba jednou za 6 měsíců zprávu, kterou předá obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má osoba v evidenci trvalý pobyt.¹¹⁷

Případné změny dohody se provádějí stejně jako její uzavírání. Je nutná písemná podoba, a pokud byl pro uzavření dohody nutný souhlas příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí, je nutný předchozí souhlas i pro její změnu.¹¹⁸

Dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu zaniká dnem vyřazení osoby z evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Před zánikem dohody je možné ji vypovědět podle § 47c odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Osoba v evidenci tak může učinit kdykoli bez udání důvodu a může buď uzavřít dohodu novou, nebo vyčkat do vydání správního rozhodnutí ze strany místně příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Obecní úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad nebo pověřená osoba mohou vypovědět dohodu jen pro závažné nebo opakované porušování povinností, ke kterým se osoba

---

¹¹⁶ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹¹⁷ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

¹¹⁸ MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf

v evidenci v dohodě zavázala, pro opakované maření sledování naplňování dohody o výkonu pěstounské péče nad výkonem pěstounské péče a pro odmítnutí přijetí dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu bez vážného důvodu na straně osoby v evidenci. Smluvní strana, která dohodu s osobou v evidenci vypověděla, o tom bez zbytečného odkladu informuje příslušný úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má osoba v evidenci trvalý pobyt. Ten je poté povinen do 30 dní vydat rozhodnutí, kterým upraví podrobnosti ohledně výkonu práv a povinností, které mají být obsahem dohody. Výpovědní lhůta skončí nejpozději uplynutím 30 dnů ode dne doručení výpovědi druhé smluvní straně, ne však dříve, než bude uzavřena nová dohoda o výkonu pěstounské péče. V případě, že obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má osoba v evidenci trvalý pobyt, vydá rozhodnutí o úpravě práv a povinností, končí výpovědní lhůta dnem nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

3.6. Rozhodnutí o svěřeni

Po uzavření dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu je nutné ještě podat žádost o odměnu pěstouna. Formulář žádosti nalezneme na integrovaném portále Ministerstva práce a sociálních věcí v sekci Úřad práce ČR.¹¹⁹ Žádost zde pěstoun může vyplnit a přímo odeslat. Po zpracování žádosti bude pěstounovi na přechodnou dobu přicházet odměna pěstouna bez ohledu na to, zda má svěřené dítě v péči či nikoli (více v podkapitole 3.8. Dávky pěstounské péče). Od této chvíle jsou pěstouni v pohotovosti a musí být připraveni přijmout v případě potřeby dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí při zjištění ohrožení řádné výchovy a příznivého vývoje dítěte, postupují velmi obezřetně. Jak již bylo zmíněno výše, vypracovává se individuální plán dítěte a snaží se nalézt pro dítě vhodné opatření pro řešení nepříznivé situace. Vždy je nutné sledovat nejlepší zájem a blaho dítěte.¹²⁰ Pojem zájem dítěte nebo nejlepší zájem dítěte je velmi užívaným

---

¹¹⁹ Žádost o dávku pěstounské péče - odměna pěstouna. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://formulare.mpsv.cz/okdavky/cs/form/edit.jsp?FN=PPOdm160101102A&CMD=EditForm&SSID=eOSD7xqQXiAOgXbeGZnVch_.PM0ywsZ9

¹²⁰ § 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

pojmem. Je obsažen ve velkém množství mezinárodních úmluv, tou nejvýznamnější je Úmluva o právech dítěte, která ve svém článku 3 odstavci 1. stanoví, že zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnyými orgány. V navazujících odstavcích 2. a 3. můžeme naleznout jakousi nepřímou definici tohoto slovního spojení. „Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují zajistit dítěti takovou ochranu a péči jaká je nezbytná pro jeho blaho, přičemž berou ohled na práva a povinnosti jeho rodičů, zákonných zástupců nebo jiných jednotlivců právně za něho odpovědných, a činí pro to všechna potřebná zákonodárná opatření. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí odpovídaly standardům stanoveným kompetentními úřady, zejména v oblastech bezpečnosti a ochrany zdraví, počtu a vhodnosti svého personálu, jakož i kompetentního dozoru.“ Definici nejlepšího zájmu dítěte obsahuje i Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 až 2011, schválený Vládou České republiky. Ten stanoví, že „nejlepší zájem dítěte je takový stav, kdy je zachována životní úroveň a podmínky nezbytné pro jeho zdravý tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj a je chráněno právo dítěte na plný a harmonický rozvoj jeho osobnosti a schopností; plnohodnotné dětství a osobní potenciál dítěte je plně vyvinut v rámci rodiny; cizí péče a podpora je dítěti poskytována jen v nezbytně nutné míře“. Všechny tyto definice jsou jen obecným nastíněním obsahu pojmu zájem dítěte. Úplná definice není možná, protože se jedná o neurčitý právní pojem, který má být vykládán, v rámci mezí obecných definic, individuálně v konkrétním čase vůči konkrétnímu dítěti v konkrétní situaci. Nejprve se orgány sociálně-právní ochrany dětí snaží zajistit nápravu situace v rodině zejména poradenskou činností a výchovnými opatřeními, pokud však nelze nápravu dosáhnout jinak přistupují k institutům náhradní péče o dítě. Pěstounská péče na přechodnou dobu připadá v úvahu zejména v situacích, kdy lze předpokládat brzké vyřešení situace v původní rodině a umístění dítěte zpět nebo nalezení náhradní rodiny, která poskytne dítěti dlouhodobou péči. „Pěstounská péče na přechodnou dobu je vhodná zejména pro:

- děti, které mají svou biologickou rodinu, ale ta se o ně nemůže z dočasných důvodů plnohodnotně starat (může jít o zdravotní důvody, rozvrat manželství, úmrtí v rodině, ztrátu zaměstnání či bydlení, apod.);

- děti mladých, nezralých matek, které zatím nejsou schopny plnit zodpovědně svou rodičovskou roli;
- děti drogově závislých matek, které potřebují určitý čas na doléčení
- děti žijící v rodině dlouhodobě nefunkční (v rodině může docházet k domácímu násilí, zneužívání nebo k psychickému či fyzickému týrání);
- děti, jejichž rodina je dlouhodobě vážně ohrožena pobytem jednoho či obou rodičů ve výkonu trestu (v případě často recidivujících rodičů je na místě zvážit, zda by pro dítě nebyla vhodnější klasická dlouhodobá pěstounská péče, při které by dítě často nestřídalo péči přechodných pěstounů);
- děti, které náhle onemocní závažnou nemocí a jejichž rodina či jeden z členů – obvykle matka – tuto zátěž dočasně nezvládá (je však nutné posoudit možnosti a schopnosti pěstouna se o takové dítě postarat);
- a děti vykazující masivní a dlouhodobější poruchy chování (práce s touto skupinou dětí vyžaduje určité odbornější znalosti a schopnosti větší psychickou odolnost pěstounů).¹²¹

V okamžiku, kdy se sociální pracovnice obecního úřadu obce s rozšířenou působností dozví o dítěti, pro něhož je využití pěstounské péče na přechodnou dobu vhodné, osloví subjekty, které mají v konkrétní oblasti uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péči s osobami v evidenci, zda by některá z těchto osob mohla dítěti přechodnou pěstounskou péči poskytnout. Osoby vedené v evidenci mají ve většině případů uvedenou určitou specializaci, jak to předpokládá v § 27a odst. 3 písm. f) zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Každý pěstoun by měl zvážit, jaké skupině dětí bude schopen potřebnou péči poskytnout. „Nelze však akceptovat přílišné zúžení této skupiny, které je v rozporu se smyslem pěstounské péče na přechodnou dobu (např. přijímání dětí bez účasti biologických rodičů, vymezování se vůči etniku dítěte nebo přílišné zúžení věkové skupiny dětí).“¹²²

¹²¹ GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3, str. 54-59

¹²² Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

Nejvýznamnějším kritériem specializace je věk dítěte. Většina pěstounů se zaměřuje na tzv. ranou pěstounskou péči¹²³, tedy péči o děti čerstvě po narození. Bude se jednat zejména o děti, které čekají na možnost zprostředkování osvojení nebo jejichž rodiče nejsou momentálně schopni se o ně postarat. Tato raná pěstounská péče by měla výrazně snižovat počet dětí v kojeneckých ústavech. „První dny po narození dítěte jsou velmi důležité pro jeho další vývoj a i několik dní, které by konkrétní dítě mohlo místo v ústavním zařízení strávit v náhradní rodině, byť na přechodnou dobu, mají velký význam. Za nesprávný úřední postup orgánu sociálně-právní ochrany dětí lze považovat umístění novorozeného dítěte, zanechaného matkou v porodnici, do ústavního zařízení v situaci, kdy je k dispozici volná pěstounská rodina na přechodnou dobu.“¹²⁴ Nejčastější věkové rozmezí, které pěstouni uvádějí, bývá od narození do 5-6 let věku dítěte. Malý zlomek pěstounů poté neuvádí věkové omezení pro přijetí dítěte, tedy přijímá děti od narození po zletilost, či se specializují jen na starší děti, které nejsou do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřovány tak často.¹²⁵

Dalším kritériem je počet dětí, kterým je schopen pěstoun poskytnout péči najednou. Většina pěstounů uvádí pouze jedno dítě, což lze vzhledem k náročnosti péče zejména o čerstvě narozené dítě pochopit. Někteří jsou ale ochotni se postarat i o více dětí, většinou o dvě, zřídka o tři děti zároveň. S počtem dětí souvisí i to, zda jsou pěstouni otevřeni tomu převzít do pěstounské péče na přechodnou dobu sourozence, či nikoli. Přijetí sourozenců do péče je velice významné zejména v případech krátkodobých překážek v péči na straně biologického rodiče, děti tak mohou strávit čas, potřebný pro vyřešení situace v původní rodině, společně u náhradní rodiny a nemusí docházet k jejich rozdělení do různých ústavů podle jejich věku a způsobilosti.¹²⁶

---

¹²³ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

¹²⁴ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

¹²⁵ Seznam pěstounů na přechodnou dobu [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://urad.kr-olomoucky.cz/pestouni/Lists/Seznam%20pstoun%20na%20pechodnou%20dobu/Vsechny_kraje_prehled.aspx

¹²⁶ Seznam pěstounů na přechodnou dobu [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://urad.kr-olomoucky.cz/pestouni/Lists/Seznam%20pstoun%20na%20pechodnou%20dobu/Vsechny_kraje_prehled.aspx

V neposlední řadě si musí pěstouni uvědomit, zda jsou schopni se postarat o dítě se zdravotním handicapem. Péče o dítě s jakýmkoli zdravotním či psychickým omezením je velice náročná a je nutné, aby si toho byl pěstoun vědom a aby byl připravený se o dítě řádně postarat. Z tohoto důvodu není moc pěstounů na přechodnou dobu, kteří jsou ochotni takové dítě přijmout a pečovat o něj.¹²⁷ Na druhou stranu není ani moc dětí s trvalými zdravotními nebo psychickými omezeními, které jsou do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřovány. Důvod je bohužel celkem jasný, poměrně malá šance na nalezení vhodné dlouhodobé náhradní rodinné péče v krátkém časovém období trvání přechodné pěstounské péče.

Jak již bylo výše zmíněno, přechodní pěstouni si nemohou stanovit podmínku přijetí dítěte určitého etnika či náboženského vyznání. Musí přijímat dítě takové jaké je. Každé dítě má nárok na jejich pomoc. Většina pěstounů si to uvědomuje a s přijetím dítěte jiného etnika nemají sebemenší problém. Na co však musí být pěstouni připraveni, jsou reakce okolí. Mnoho obyvatel České republiky má xenofobní sklony a tak urážky vůči pěstounům a zejména vůči svěřeným dětem do jejich péče nebývají ničím výjimečným. Zde se opět projevuje potřeba velké psychické odolnosti pěstounů na přechodnou dobu.

Na základě těchto specializací uvedených v evidenci pěstounů na přechodnou dobu vedené příslušným krajským úřadem, jsou pak vybíráni pro dítě nejvhodnější pěstouni. Bývá zvykem, že jsou vybíráni pěstouni nacházející se v co největší blízkosti původní rodiny dítěte, zejména v rámci jednoho kraje. Je tomu tak z důvodu usnadnění kontaktu rodičů a dalších blízkých osob s dítětem. „Je ale možné svěřit dítě i osobám z evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, vedené jiným krajským úřadem. Vždy záleží na posouzení situace konkrétního dítěte, zda umístění ve větší vzdálenosti není v rozporu s jeho zájmy.“¹²⁸ „Teprve tehdy, nepodaří-li se pro konkrétní dítě či sourozeneckou skupinu vhodnou pěstounskou péči na přechodnou dobu zajistit připadá do úvahy nařízení ústavní výchovy a umístění dítěte do zařízení pro její

---

¹²⁷ Seznam pěstounů na přechodnou dobu [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://urad.kr-olomoucky.cz/pestouni/Lists/Seznam%20pstoun%20na%20pechodnou%20dobu/Vsechny_kraje_prehled.aspx

¹²⁸ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístěním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

výkon.“¹²⁹ V průběhu doby, ve které jsou pěstouni vedeni v evidenci, se samozřejmě mohou jejich poměry, možnosti, schopnosti či očekávání změnit. Je proto nutné jakékoli změny hlásit a požadavky aktualizovat, aby docházelo ke vhodnému přiřazení dítěte k pěstounovi a následné řádné a bezproblémové péči o dítě.

Po řádném „spárování“ dítěte a pěstouna klíčový pracovník organizace, se kterou má pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, kontaktuje pěstouna a probere s ním celou situaci. „Pěstouni mohou ze závažných důvodů přijetí dítěte odmítnout (např. uplynula příliš krátká doba od odchodu předchozího dítěte a rodina potřebuje po dohodě s orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo organizací, se kterou má uzavřenou dohodu, čas na zpracování ztráty, zdravotní důvody, apod.). Bezdůvodné odmítnutí přijetí dítěte je jedním z důvodů pro výpověď dohody o výkonu pěstounské péče a může být také důvodem pro vyřazení z evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu.“¹³⁰ Po patřičném přezkoumání možnosti svěřit dítě do péče konkrétního pěstouna na přechodnou dobu nic nebrání podání návrhu na svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Návrh na svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu podává soudu orgán sociálně-právní ochrany dětí, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.¹³¹ Ten je povinen před podáním návrhu v rámci případové konference předem projednat důvody podání návrhu a zabývat se možnými způsoby řešení. To neplatí, je-li zřejmé, že uspořádání případové konference by bylo nemožné nebo zjevně neúčelné.¹³² Orgán sociálně-právní ochrany dětí také musí podle § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, projednat s rodiči důvody, pro které je podáván návrh k soudu na svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, a zároveň je poučit, co bude umístění v této pěstounské péči pro jejich dítě a pro ně znamenat a jaká práva a povinnosti pro ně vyplývají z rodičovské odpovědnosti, příp. jaké mohou nastat důsledky, pokud tyto povinnosti nebudou plnit. Rodičům by též měl zprostředkovat

---

¹²⁹ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 91

¹³⁰ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

¹³¹ §14 odst. 1 písm. f) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹³² §14 odst. 2 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

poradenství a pomoc při řešení celé situace.¹³³ Standardy kvality sociálně-právní ochrany realizované při poskytování sociálně-právní ochrany jsou uvedeny v přílohách vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 473/2012 Sb. Podle § 21 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, je nutné také založit spisovou dokumentaci o dítěti pro účely zprostředkování náhradní rodinné péče. Součástí návrhu na svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu je zpráva pro soud o projednání a přijetí opatření výše uvedených a vyhodnocení, že důvodem podání návrhu nejsou pouze nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.¹³⁴

S ohledem na nutnost rychlého řešení rozhoduje soud zpravidla předběžným opatřením dle § 924 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a § 452 a násl. a § 497 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Předběžné opatření může soud naříditi jen na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí.¹³⁵ Podle § 16 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření. Pokud je pak dítě vystaveno tělesnému nebo duševnímu násilí ze strany rodiče nebo jiné osoby, která žije s dítětem ve společné domácnosti, může návrh na vydání předběžného opatření na uloženi opatření k ochraně dítěte před domácím násilím obecní úřad obce s rozšířenou působností podat jménem dítěte. O návrhu rozhoduje okresní soud místně příslušný dle sídla navrhovatele, tzn. obecního úřadu s rozšířenou působností.¹³⁶ Tento návrh musí obsahovat zejména identifikaci nezletilého dítěte a ostatních účastníků, vylíčení rozhodných skutečností odůvodňujících nařizeni předběžného opatření a označení osoby, které má být dítě předáno do péče. Pokud nebude návrh obsahovat všechny náležitosti, může dojít z důvodu zkrácených lhůt pro rozhodnutí k jeho odmítnutí.¹³⁷ „Soud po doručeni návrhu prověří splnění obecných podmínek pěstounské péče, tedy že není výchova v rodině řádně zabezpečena, existuje zde zájem dítěte na svěřeni do jiného výchovného prostředí a jeho kladné vyjádření

---

¹³³ § 14 odst. 2 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹³⁴ § 14 odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí

¹³⁵ § 454 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹³⁶ § 453 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹³⁷ § 454 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

k této věci přiměřené věku a zda existuje vhodná osoba (osoba zařazená v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu) a tato osoba se svěřením dítěte do péče souhlasí.¹³⁸ Účastníky řízení jsou navrhovatel a ti, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení jednáno.¹³⁹ To znamená orgán sociálně-právní ochrany dětí, dítě, jeho rodiče a pěstoun. Nezletilé dítě je v řízení zastoupeno soudem ustanoveným opatrovníkem, kterým je zpravidla jiný orgán sociálně-právní ochrany dětí, než který podal návrh na předběžné opatření.¹⁴⁰ V průběhu řízení je nutný osobní výslech účastníků včetně dítěte, pokud je schopno formulovat své názory. Soud o návrhu rozhodne bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od jeho podání.¹⁴¹ Rozhodnutí je vykonatelné jeho vydáním a doručuje se účastníkům až při provedení jeho výkonu popř. dodatečně s vyrozuměním, že byl jeho výkon proveden.¹⁴²

Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými orgány veřejné moci nezletilé dítě předá do vhodného prostředí. Na rozdíl od jiných forem náhradní rodinné péče nedochází k procesu zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu. Při výkonu rozhodnutí je třeba postupovat citlivě s ohledem na dítě tak, aby nedošlo k nepřijatelnému zásahu do jeho psychického a citového vývoje nebo jinému neodůvodněnému zásahu do jeho práv. S ohledem na věk a rozumové schopnosti je dítě informováno o důvodech a všech krocích spojených s výkonem rozhodnutí. Zejména se mu vysvětlí důvody, které vedly k tomuto výkonu, kam bude převezeno, případně se mu zodpoví otázky, které v této souvislosti položí.¹⁴³ V praxi dochází k výkonu rozhodnutí tak, že novorozené děti si často pěstouni vyzvedávají přímo v porodnici, a pokud jde o ty větší, jsou jim většinou předány v místě jejich bydliště příslušnou úřední osobou, popř. si pro ně pěstouni jezdí do některého ze zařízení ústavní výchovy.

Předběžné opatření trvá po dobu 3 měsíců od jeho vykonatelnosti. Pokud však bylo před uplynutím doby zahájeno řízení ve věci samé (např. řízení

---

¹³⁸ Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu. ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

¹³⁹ § 6 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁰ § 455 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴¹ § 456 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴² § 457 a § 458 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴³ § 497 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

o svěření dítěte zpět do péče, řízení o umístění dítěte do pěstounské péče nebo řízení ve věcech osvojení), pak trvá do doby, než se stane vykonatelným rozhodnutí, kterým se toto řízení končí, nebo rozhodnutí, kterým bylo předběžné opatření zrušeno.¹⁴⁴ Z judikatury vyplývá, že zde může být prolomena i doba, po kterou může být svěřeno dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu, doba 1 roku.¹⁴⁵ Rodiče nezletilého, orgán sociálně-právní ochrany dětí a soudem ustanovený opatrovník mohou kdykoli soudu navrhnout zrušení předběžného opatření. Soud o návrhu rozhoduje bezodkladně, nejpozději do 7 dnů. Byl-li návrh zamítnut, může jej oprávněná osoba, neuvede-li jiné důvody, opakovat až po uplynutí 14 dnů od právní moci rozhodnutí. O zrušení předběžného opatření však rozhoduje již příslušný soud pro rozhodnutí ve věci samé, kterým je obecný soud nezletilého dítěte určený podle jeho bydliště.¹⁴⁶

Poté co bylo nařízeno předběžné opatření, předá soud po provedení jeho výkonu věc neprodleně obecnému soudu nezletilého dítěte.¹⁴⁷ Ten okamžitě zahájí bez návrhu řízení podle § 466 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Nezletilé dítě musí být opět v průběhu řízení zastoupeno soudem stanoveným opatrovníkem, kterým je zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí.¹⁴⁸ S ohledem na potřebu co nejrychleji upravit poměry nezletilého dítěte, nejsou-li dány důvody zvláštního zřetele hodné, vydá soud meritorní rozhodnutí zpravidla do 6 měsíců od zahájení řízení. Pokud by soud rozhodl po uplynutí této lhůty, je povinen uvést v rozhodnutí skutečnosti, pro které nebylo možné tuto lhůtu dodržet.¹⁴⁹ Rozsudek je předběžně vykonatelný.¹⁵⁰

Soud následně, po vydání meritorního rozhodnutí a svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, přezkoumává nejméně jednou za 3 měsíce, zda důvody, pro které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, stále trvají. Spolupracuje při tom s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí, který soudu předkládá zprávy o celé situaci ohledně

---

¹⁴⁴ § 459 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁵ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. srpna 2015, sp. zn.: 20 Co 318/2015-24

¹⁴⁶ § 462 a § 467 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁷ § 453 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁸ § 469 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁴⁹ § 471 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁵⁰ § 473 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

dítěte. Odpadnou-li důvody svěřeni je soud povinen rozhodnout o výchově dítěte.¹⁵¹

3.7. Péče o dítě

Dítě může být svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu nejdéle na dobu jednoho roku. To neplatí, pokud jsou do pěstounské péče téhož pěstouna svěřeni sourozenci dítěte, kteří byli do této péče svěřeni později. V takovém případě je rozhodná doba pro všechny sourozence jeden rok od svěřeni do pěstounské péče na přechodnou dobu posledního z nich.¹⁵² Tím se podporuje sourozenecká sounáležitost a umožňuje se jednotlivým sourozencům lépe překlenout náhlé vytržení z rodinného prostředí. V neposlední řadě má také orgán sociálně-právní ochrany dětí více prostoru pro nalezení společného vhodného řešení pro sourozence, aby nemuseli být rozděleni. A děti zatím mohou trávit čas společně v rodinném prostředí a prohlubovat své vzájemné vztahy. V případě svěřeni dětí do ústavní výchovy by totiž takovou možnost zřejmě neměly. V ústavních zařízeních jsou děti rozdělovány podle příslušného věku a potřeb, a tak jsou často sourozenci rozděleni a jejich vzájemné vazby přetrhány.

Podle § 966 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je pěstoun povinen a oprávněn o dítě osobně pečovat. Pěstoun dále při výchově dítěte vykonává přiměřeně práva a povinnosti rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. A má povinnost informovat rodiče dítěte, pokud jsou známy, o podstatných záležitostech dítěte. V praxi to znamená, že rodičovská odpovědnost stále náleží rodičům, popř. poručníkovi, nicméně je omezena právě rozsahem práv a povinností, jejichž výkon je soudem svěřen pěstounovi na přechodnou dobu. „Pojem péče o dítě se používá ve smyslu osobní každodenní péče, zahrnující péči o zdraví dítěte, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, která směřuje k rozhodování o dítěti v rámci osobní péče a k zajištění zejména běžných záležitostí.“¹⁵³ „Výchova dítěte znamená jeho ovlivňování v nejširším slova smyslu, jeho směřování, zajištění jeho rozvoje nad rámec osobní

¹⁵¹ § 27a odst. 8 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁵² § 27a odst. 9 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁵³ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 913

péče. Může jít také o bránění negativních vlivů, které na dítě mohou působit.“¹⁵⁴ Pěstoun tak poskytuje dítěti základní každodenní péči od pravidelné stravy přes ošacení až po vytváření citových vazeb a rozvíjení jeho osobnosti.

S tím souvisí i vybavenost domácnosti pěstounů. Ještě před svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu by měl být byt či dům pěstouna na příchod dítěte řádně připraven. S ohledem na specializaci pěstounů by pro dítě měl mít pěstoun připraven dostatek oblečení a různých hraček a her. Pro malé děti by neměla chybět řádně zabezpečená postýlka, autosedačka, židlička ke stolu, kočárek, dostatek plínek, lahviček a dudlíků atd. Pěstouni by také neměli zapomínat na zabezpečení zásuvek a ostrých hran v domácnosti. Větší děti zase budou potřebovat nějaký svůj osobní prostor, nejlépe vlastní pokoj či část místnosti s vlastní postelí a vybaveným stolem pro kreslení či psaní domácích úkolů.

Kromě hmotného zabezpečení dbají pěstouni i o zdraví dítěte. Jsou proto mimo jiné povinni s dítětem pravidelně navštěvovat dětského lékaře. „Po přijetí dítěte do péče by měli navštívit s dítětem pediatra do 48 hodin.“¹⁵⁵ Podle § 29 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, jsou pěstouni oprávněni volit poskytovatele a zdravotnické zařízení v případě dětí svěřených do pěstounské péče. Stejně tak mají na základě § 42 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, právo na informace o hospitalizaci svěřeného dítěte a jeho zdravotním stavu, právo klást otázky, právo na pobyt ve zdravotnickém zařízení společně s hospitalizovaným dítětem, právo podat stížnost proti postupu poskytovatele při poskytování zdravotních služeb nebo proti činnostem souvisejícím se zdravotními službami, ale i povinnost uhradit cenu poskytnutých zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění a povinnost pravdivě informovat zdravotnický personál o vývoji zdravotního stavu dítěte. Pokud však bude dítě podstupovat nikoli běžné léčebné zákroky, bude muset se zákrokem souhlasit zákonný zástupce dítěte (rodič). Jedná se totiž o významnou záležitost podle § 877 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a pěstoun je, jak již bylo zmíněno výše, oprávněn dítě zastupovat pouze v záležitostech běžných. V jednotlivých

---

¹⁵⁴ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 915

¹⁵⁵ Pěstounská péče na přechodnou dobu: PRŮBĚH PPPD. RPP [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/prubeh-pppd/>

případech bude záležet i na tom, o jaký konkrétní zákrok se bude jednat. V § 5 odstavci 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, nalezneme rozlišení péče neodkladné, akutní a plánované. U plánované péče bude potřeba souhlasu obou rodičů dítěte, pokud jeden z nich nesouhlasí, soud může na návrh rozhodnout o nahrazení souhlasu druhého rodiče.¹⁵⁶ Pokud půjde o neodkladnou péči nebo péči akutní a souhlas zákonného zástupce nebude možné získat bez zbytečného odkladu, rozhodne o jejich poskytnutí ošetřující zdravotnický pracovník nebo se využije souhlasu samotného nezletilého pacienta.¹⁵⁷ Protože je vždy třeba zjistit názor dítěte na poskytnutí zamýšlených zdravotních služeb, jestliže je to přiměřené rozumové a volní vyspělosti jeho věku. Nezletilému pacientovi lze poté zamýšlené zdravotní služby poskytnout na základě jeho souhlasu, jestliže je provedení takového úkonu přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti odpovídající jeho věku.¹⁵⁸ „Souhlasu rodičů nebude také třeba, jestliže lékař poskytuje zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví.“¹⁵⁹

Dále pěstouni dbají, aby dítě řádně plnilo povinnou školní docházku. Zde však nastává problém v případě, že je dítě svěřeno do péče pěstouna na přechodnou dobu, který se nachází ve větší vzdálenosti od původní rodiny dítěte. Výchozím požadavkem je, aby dítě navštěvovalo svou původní školu či školku z důvodu zachování již utvořených vazeb s vrstevníky. Ovšem pokud by každodenní dojíždění znamenalo jiné nepříznivé následky pro dítě, je na místě uvažovat o dočasné změně zařízení. Toto rozhodnutí však nespadá do běžných záležitostí, které mohou pěstouni sami za dítě rozhodnout.¹⁶⁰ Proto je nutný souhlas rodičů, kterým byla ponechána rodičovská odpovědnost, popř. soudem stanoveného poručníka. Důležitá je také správná komunikace se školou. Pěstouni by měli spolupracovat se školou, učiteli a rodiči spolužáků dítěte, aby nedocházelo během doby, kterou tráví dítě ve škole, k nepříjemným nedorozuměním, které mohou vést k újmě dítěte. Dobré je seznámit veškeré zúčastněné s tím, proč je dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu a jakým tématům se při výuce vyvarovat.

---

¹⁵⁶ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 898

¹⁵⁷ § 35 odst. 3 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

¹⁵⁸ § 35 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

¹⁵⁹ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 899

¹⁶⁰ §877 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Podobně jako u změny školského zařízení je tomu i při správě jmění. Pěstoun má oprávnění pečovat o jmění dítěte jen v běžných záležitostech. „Právní jednání, která se týkají podstatného nakládání se jměním dítěte, činí i nadále rodiče.“¹⁶¹ „Pokud se pěstoun a původní rodina nedohodnou, může na základě návrhu jednoho z nich rozhodnout soud obdobně jako u neshody mezi rodiči podle § 877 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.“¹⁶² S ohledem na věk dítěte bude na místě i zjištění jeho názoru. „V případě, že rodič dítě zastoupil, ale pěstoun má za to, že to není v zájmu dítěte, může rodič, pěstoun nebo dítě navrhnout soudu změnu práv a povinností podle § 969 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Může jít také o situaci, kdy rodič je nečinný, popřípadě není známo místo jeho pobytu.“¹⁶³ „Takovou změnu v rozsahu povinností a práv pěstouna musí odůvodňovat zvláštní okolnosti.“¹⁶⁴

Vzhledem k tomu, že děti, které přichází do pěstounské péče na přechodnou dobu, jsou často deprivované a zmatené, je nutné, aby byly pěstounskou rodinou velkoryse přijaty a cítily se vítány. „Jedná se však o určitou ambivalenci vytváření vzájemné citové vazby. Přechodný pěstoun musí projevit dítěti citovou náklonnost, zároveň ji však musí poskytovat s určitým odstupem, aby se vzájemná vazba zbytečně neprohlubovala.“¹⁶⁵ Pěstoun musí být připraven s dítětem vhodně pracovat, aby si znovu získalo důvěru v dospělé osoby, ale zároveň aby se nevázalo jen na osobu pěstouna. Pokud je to nutné neměl by se pěstoun bát vyhledat odbornou pomoc. Důležitým aspektem u starších dětí je i komunikace. „Dítě si klade mnoho otázek. Ptá se: Kdo jsem? Po kom jsem? Kam patřím? Jak mě vidí druzí? Jakou mám hodnotu? Jaké mám v životě šance? Čeho jsem schopen/a dosáhnout?“¹⁶⁶ Proto je nutné s dítětem o všem hovořit. Pěstouni by měli dítěti vysvětlit princip pěstounské péče na přechodnou dobu, proč bylo odebráno ze své rodiny, proč je umístěno v jejich rodině, jak dlouho tam zůstane a co bude následovat. Neměli by zapomínat hovořit s dětmi o jejich

---

¹⁶¹ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 1288

¹⁶² HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 1288

¹⁶³ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 1288

¹⁶⁴ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9, str. 1289

¹⁶⁵ GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3, str. 60

¹⁶⁶ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 18

rodičích, což se může jevit v některých případech velmi obtížné. „Lze si vážít rodičů, kteří svým způsobem života dítěti ublížili? Do pěstounské péče se dostávají i děti zneužívané, týrané, zanedbávané... Z dítěte těžko může vyrůst kvalitní a hodnotný člověk, když by žil s vědomím, že jeho rodiče byli zlí. Není potřeba rodiče obdivovat, ale mluvte o nich vždy s úctou“¹⁶⁷ „O vlastních rodičích se zásadně neříká nic špatného. Nebojíme se o vlastních rodičích mluvit, ale musíme to dělat klidně a věcně. Rozhodně se nesnažíme v dítěti pocít vděčnosti tím, že bychom zdůrazňovali jejich špatné vlastnosti, nedostatek odpovědnosti apod.“¹⁶⁸ „K tomu, aby si dítě mohlo vytvořit zdravou identitu, potřebuje také znát všechny dostupné informace o své minulosti“¹⁶⁹ Úkolem pěstounů je tak vyličit dítěti v přijatelné formě, úměrně jeho věku a rozumové vyspělosti, veškeré informace o jeho minulosti, i o té nikoli růžové.

Pěstouni musí být také připraveni na různé reakce okolí. „S nově přijatým dítětem se zcela jistě stanete objektem zájmu nejen ve svém bezprostředním okolí, ale i v nejrůznějších institucích, které budete muset navštěvovat. Jistě mnohokrát uslyšíte, jak je to od vás hezké, a mnoho lidí vás bude povzbuzovat a podporovat. Budou ale i tací, kteří nebudou mít pochopení pro vaše rozhodnutí, budou vám dávat nevyžádané rady a varování, a možná narazíte i na ty, kteří budou vás či vaše děti podezírat z nejrůznějších zlých úmyslů, nepoctivosti či odpovědnosti za škody – obzvlášť pokud dítě, jež do rodiny přijmete, bude mít tmavší plet“¹⁷⁰

Dalším velmi důležitým úkolem pěstounů je tvorba tzv. knihy života dítěte. V ní se mohou pěstouni pokusit dohledat veškeré informace z minulosti a zaznamenat je pro dítě do budoucnosti. Těžištěm knihy života je však zdokumentování doby, po kterou bylo dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu. I když je dítě svěřováno do pěstounské péče na přechodnou dobu na pro nás poměrně krátký časový interval, pro dítě je to poměrně dlouhá doba, za kterou může překročit několik důležitých lidských milníků, které je třeba zaznamenat. Bude se jednat například o první jídlo, první slovo, první krok, první zub, první návštěvu hřiště, Vánoce, první den ve škole nebo jen první odřené

---

¹⁶⁷ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 18

¹⁶⁸ MATĚJČEK, Zdeněk. Co řekneme osvojenému dítěti. Praha: MPSV, 1986, str. 6

¹⁶⁹ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 19

¹⁷⁰ ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9, str. 50

koleno. Všechny tyto okamžiky je potřeba pro dítě a jeho rodinu, ať už biologickou či osvojitelskou, zaznamenat. „Kniha života by tak měla obsahovat fotografie a popisky dokumentující, jak dítě rostlo a co v období, kdy bylo u pěstounů, prožilo. Vytváří se tak historie dítěte, které bude mít informace o svém raném dětství, neboť absence jakýchkoliv fotografií a informací z této doby je tím, co ústavní děti později velmi těžce nesou a co jim komplikuje jejich život i v období dospělosti.“¹⁷¹ Tuto knihu předá pěstoun po ukončení pěstounské péče na přechodnou dobu rodině, které bude dítě svěřeno.

V průběhu péče o dítě spolupracují pěstouni s orgány sociálně-právní ochrany dětí na individuálním plánu ochrany dítěte. Svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu není konečným či dlouhodobým řešením situace dítěte. Proto se orgán sociálně-právní ochrany dětí nadále snaží nalézt pro dítě vhodné dlouhodobé řešení. Provádí se tzv. podrobné vyhodnocení potřeb dítěte a nadále se pracuje na individuálním plánu ochrany dítěte.¹⁷² Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností je také povinen sledovat vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte. Zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení do obecního úřadu jsou přitom povinni navštěvovat rodinu, kde dítě žije, popřípadě jiné prostředí, kde se dítě zdržuje, nejméně jednou za 3 měsíce v období prvních 6 měsíců péče nahrazující péči rodičů, a poté v souladu se zájmy dítěte podle potřeby, nejméně však jednou za 6 měsíců. Návštěvy provádějí na základě zvláštního oprávnění vydaného obecním úřadem obce s rozšířenou působností, v němž je uvedeno jméno a příjmení zaměstnance, jeho další osobní údaje a vymezena činnost, kterou může tento zaměstnanec vykonávat.¹⁷³ Pěstouni jsou povinni se takové kontrole podrobit, pustit konkrétního zaměstnance do svého obydlí a poskytnout mu veškeré informace, potřebné ke zhodnocení péče o svěřené dítě.¹⁷⁴

Další osobou, se kterou pěstouni na přechodnou dobu v průběhu péče o dítě spolupracují, je klíčový pracovník organizace, se kterou má pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. Ten sleduje

---

¹⁷¹ TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-864-3, str. 93

¹⁷² Informace k vyhodnocení situace dítěte. Středočeský kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20688/140729/Vyhodnocen%C3%AD%20situace+d%C3%ADt%C4%9Bte++IPOD+%28MPSV+2013%29.pdf/cc4908d6-e2fd-4a92-96f0-40ed9350869e>

¹⁷³ § 19 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁷⁴ § 53 odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

a zároveň zajišťuje naplňování dohody. Pěstounovi je poskytována trvalá či dočasná pomoc při zajištění osobní péče o svěřené dítě; pomoc se zajištěním celodenní péče o dítě v rozsahu stanoveném v dohodě, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let; pomoc při plnění povinností udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami blízkými a je mu zprostředkovávána psychologická, terapeutická nebo jiná obdobná pomoc. V neposlední řadě je pěstoun povinen plnit svou povinnost vzdělávat se v rozsahu minimálně 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích. Ten, kdo s pěstounem uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, popř. obecní úřad obce s rozšířenou působností, který o právech a povinnostech rozhodl autoritativně rozhodnutím, je po uzavření dohody povinen sledovat naplňování dohody či rozhodnutí prostřednictvím svých zaměstnanců, kteří jsou povinni být minimálně jednou za 2 měsíce v osobním kontaktu s osobou v evidenci a s dětmi svěřenými do její péče. O průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu zpracuje zaměstnanec jednou za 6 měsíců zprávu, kterou předá obecnímu úřadu s rozšířenou působností, v jehož obvodu má pěstoun trvalý pobyt.¹⁷⁵ Více k těmto právům a povinnostem v podkapitole 3.5. Dohoda o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu.

3.8. Dávky pěstounské péče

Vzhledem k tomu, že se pěstouni starají o dítě jen dočasně a nevzniká jim vyživovací povinnost, tu jsou rodiče povinni plnit k rukám státu, náleží jim dávky pěstounské péče upravené v § 47e a násl. zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Těmito dávkami jsou příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče.¹⁷⁶ Vzhledem ke specifikaci pěstounské péče na přechodnou dobu mají pěstouni na přechodnou dobu a děti jim svěřené nárok pouze na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměnu pěstouna a příspěvek při ukončení pěstounské péče. Finanční pomoc ze strany státu je zcela jistě pro pěstouny přínosem. Díky ní můžou pěstouni brát výkon pěstounství jako svou profesi. „Ovšem – a v tom je ten háček – příspěvky by neměly být motivací jedinou. Opakované zkušenosti dokazují, že pěstouni, které

---

¹⁷⁵ § 47b odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁷⁶ § 47e zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

zajímá především stabilní zdroj příjmů, pak stejně brzy práci ukončí, je pro ně příliš náročná, pokud je sama o sobě netěší a nenaplnjuje.“¹⁷⁷

„Příspěvek na úhradu potřeb dítěte náleží nezletilému nezaopatřenému dítěti.“¹⁷⁸ Tím se podle § 11 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, myslí dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání (podle zákona o státní sociální podpoře), nemůže se soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnosti pro nemoc nebo úraz anebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, a to jen v případě, že trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení zletilosti pěstounem. „Přičemž není rozhodné, zda k nabytí zletilosti došlo v „klasické“ pěstounské péči či pěstounské péči na dobu přechodnou.“¹⁷⁹ Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené dítě také dítě, které je vedeno v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. Za nezaopatřené dítě však nelze považovat dítě, které je poživitelem invalidního důchodu z důchodového pojištění pro invaliditu třetího stupně.¹⁸⁰ Příspěvek se do dosažení zletilosti vyplácí pěstounovi, od následujícího měsíce po měsíci dosažení zletilosti již dítěti.¹⁸¹ „Dávka pěstounské péče není primárně určena na tvorbu jmění nezletilého či jeho rozšiřování, ale má hlavně sloužit k uspokojování jeho běžných denních potřeb a má být vyplácena osobě, která o dítě pečuje. Nakládání s touto částkou není neběžnou záležitostí, která by vyžadovala schválení soudem.“¹⁸² Výše příspěvku je stanovena za jednotlivé kalendářní měsíce a je ovlivněna věkem dítěte, ale i tím, zda jde o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.¹⁸³

---

¹⁷⁷ Nadační fond J&T. Já pěstoun: Příručka pro zájemce o pěstounství.[online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://www.hledamerodice.cz/download/prirucka-ja-pestoun.pdf>

¹⁷⁸ § 47f odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁷⁹ Rozsudek nejvyššího správního soudu ze dne 20. října 2015, sp. zn. 8 Ads 17/2015-49

¹⁸⁰ § 11 odst. 2 a 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

¹⁸¹ § 47f odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁸² Rozsudek okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 27. dubna 2015, sp. zn. OP 119/2005-

190

¹⁸³ § 47f odst. 3 a 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Tabulka 1 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte¹⁸⁴

	Dítě nezávislé na pomoci jiné fyzické osoby	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
Dítě do 6 let	4 950 Kč	5 115 Kč	6 105 Kč	6 490 Kč	7 040 Kč
Dítě 6 – 12 let	6 105 Kč	6 215 Kč	7 480 Kč	7 975 Kč	8 635 Kč
Dítě 12 – 18 let	6 985 Kč	7 095 Kč	8 580 Kč	9 130 Kč	9 570 Kč
Dítě 18 – 26 let	7 260 Kč	7 425 Kč	8 910 Kč	9 460 Kč	9 900 Kč

Další dávkou, která je vyplácena i v případě pěstounské péče na přechodnou dobu, je příspěvek při ukončení pěstounské péče. Jde o jeden z jednorázových příspěvků pěstounské péče, je tedy vyplácen celý najednou. Má na něj nárok fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči (tzn. dítě), a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Výše příspěvku činí 25 000 Kč.¹⁸⁵

Zřejmě nejvýznamnější dávkou pěstounské péče je odměna pěstouna. Nárok na tuto odměnu má pěstoun, a to i v případě, že nezaopatřené dítě, které mu bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek. Pokud mají dítě v přechodné pěstounské péči manželé, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich.¹⁸⁶ Co se týče výše odměny, ta je stanovena odlišně pro „klasické“ pěstouny a „profesionální“ pěstouny. Zatímco u „klasické“ pěstounské péče rozhoduje počet svěřených dětí a jejich stupeň závislosti na pomoci jiné fyzické osoby u pěstounské péče na přechodnou dobu je vyplácena pěstounům částka 20 000 Kč měsíčně bez ohledu na to, zda momentálně o nějaké dítě pečují či nikoli. Za každé další dítě,

¹⁸⁴ § 47f odst. 3 a 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁸⁵ § 47h zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁸⁶ § 47i zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

kteřé je pěstounovi na přechodnou dobu svěřeno do jiné péče např. „klasické“ pěstounské péče, se odměna pěstouna zvyšuje o 6 000 Kč.¹⁸⁷ Nárok na odměnu pěstouna není nijak vázán na ukončení jiné výdělečné činnosti, to znamená, že pokud pěstoun na přechodnou dobu nepečuje o dítě vyžadující nepřetržitou péči (zejména raná pěstounská péče na přechodnou dobu) může vykonávat dále své zaměstnání. Vliv na výši odměny pěstouna nemá ani pobírání starobního důchodu. Dávka se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařizené karantény pěstouna, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo v němž byla nařizena karanténa. To však neplatí, je-li dítě v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů.¹⁸⁸ Odměna pěstounovi také nenáleží v případě přerušeni zprostředkování péče na přechodnou dobu.¹⁸⁹ Omezení nároku na odměnu pěstouna klade v § 47j odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, také u pěstounů, kteří jsou zároveň rodiči či prarodiči otce nebo matky svěřeného dítěte. V takovém případě mají nárok na odměnu pěstouna ve výši 12 000 Kč, je-li pečováno o 1 dítě, a 18 000 Kč, je-li pečováno o 2 děti, pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry pěstouna a jeho rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. „Krajská pobočka Úřadu práce si z důvodu přezkoumání výše zmíněných podmínek vyžádá vyjádření příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, přičemž toto vyjádření není závazné.“¹⁹⁰ Odměna pěstouna se pro účely zákonů upravující daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti a je nutné podat na začátku každého roku daňové přiznání.¹⁹¹ Úřad práce pěstounovi vystaví potvrzení o zdanitelných příjmech z pěstounství, které se k daňovému přiznání přikládá. Druhou možností je podepsání prohlášení k dani na příslušné krajské pobočce

---

¹⁸⁷ § 47j odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁸⁸ § 47j odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁸⁹ § 47j odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁹⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. června 2015, sp.zn. 3 Ad 8/2013-35

¹⁹¹ § 47k zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí

Úřadu práce a ten poté daň z příjmů za pěstouna vyúčtuje podobně jako zaměstnavatel za své zaměstnance.¹⁹²

V oblasti odměny pěstouna docházelo od zavedení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu do našeho právního řádu k nejvíce změnám. Až do 1. 1. 2013 byly všechny dávky pěstounské péče upraveny v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Měsíční výše odměny pěstouna přechodného i „klasického“ se zprvu stanovovala jako součin osobní potřeby pěstouna a koeficientu 1,00, popřípadě vyššího koeficientem v případě zdravotně postiženého dítěte. Přičemž výše osobní potřeby pěstouna byla upravena v § 3 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu. V roce 2007 došlo ke změně výpočtu na součin částky životního minima a koeficientu 1,00 nebo koeficientu 5,50, v případě péče alespoň 3 děti nebo o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči. Částka životního minima byla upravena v nově účinném zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Pořád však nedošlo k odlišení odměny pro „klasické“ pěstouny a pěstouny na přechodnou dobu. Tuto změnu přinesla až novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí, účinná od 1. 1. 2013. Úprava dávek pěstounské péče byla vyřazena ze zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře a byla včleněna do zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Nově byla výše odměny pěstouna vymezena pevnou částkou v závislosti na počtu dětí, o které pěstoun pečuje, a stupni závislosti na pomoci jiné fyzické osoby. Nejdůležitějším však bylo odlišení přechodných pěstounů a stanovení výplaty odměny pěstoun těmto pěstounům i v době, kdy o žádné dítě nepečují. Tím došlo k umožnění rozvíjení institutu pěstounské péči na přechodnou dobu v praxi, tak jak bylo zamýšleno již v roce 2006, kdy byla úprava této péče včleněna do našeho právního řádu. Poslední významnou změnou odměny pěstouna byla novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, účinná od 1. 1. 2018, která přinesla výrazné zvýšení výše odměny pěstounů. Nicméně v souvislosti s tím došlo také k přijetí § 30 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální potřebě, který stanoví, že pokud je dítě rozhodnutím soudu svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, nárok na rodičovský příspěvek nevzniká.

---

¹⁹² PĚSTOUNI A DAŇOVÁ PŘÍZNÁNÍ. JAK NA TO? + VZOR PROHLÁŠENÍ KE STAŽENÍ. Dobrá rodina [online]. 1. únor 2018 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.dobrarodina.cz/novinky/521-pestouni-a-danova-priznani-jak-na-to-vzor-prohlaseni-ke-stazeni>

„Nárok na tyto dávky má pouze fyzická osoba, jestliže je:

- na území České republiky hlášena k trvalému pobytu podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, jde-li o státního občana České republiky;
- na území České republiky oprávněna k přechodnému nebo trvalému pobytu podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, jde-li o cizince;
- nezletilým cizincem svěřeným na území České republiky do péče nahrazující péči rodičů;
- cizincem, který je držitelem povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie a bylo mu vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky;
- rodinným příslušníkem tohoto cizince, kterému bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky;
- cizincem, kterému byla na území České republiky podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, udělena mezinárodní ochrana nebo je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, pokud není ubytován v azylovém zařízení Ministerstva vnitra;
- cizincem, kterému byla na území České republiky podle zákona č. 21/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, přiznána dočasná ochrana nebo je žadatelem o přiznání dočasné ochrany, pokud není ubytován v humanitárním středisku, nebo
- cizincem nebo jeho rodinným příslušníkem, kterému vyplývá nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropské unie.

A to vše pouze za předpokladu, že má na území České republiky bydliště, kromě osob, kterým nárok vyplývá z přímo použitelného předpisu Evropské unie (Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie).¹⁹³ Přičemž, podle § 5 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, osoba má bydliště na území České

---

¹⁹³ § 47o odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

republiky, zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s Českou republikou. V případě státních občanů České republiky a držitelů povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství může v odůvodněných případech ministerstvo vydat rozhodnutí o prominutí podmínky trvalého pobytu. Proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o prominutí podmínky trvalého pobytu se nelze odvolat ani nelze rozhodnutí přezkoumat v přezkumném řízení.¹⁹⁴ Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má také nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče cizinci, kterému byla vydána alespoň na dobu devíti měsíců karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu Evropské unie podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a je převeden do obchodní korporace nebo odštěpného závodu se sídlem na území České republiky, jestliže tomuto dítěti bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky podle tohoto zákona a toto dítě má na území České republiky zároveň bydliště.¹⁹⁵

Nárok na dávku vzniká dnem splnění všech výše zmíněných podmínek stanovených zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Nárok na výplatu dávky poté vzniká na základě vykonatelnosti rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do péče, splněním stanovených podmínek a podáním žádosti o přiznání dávky pěstounské péče.¹⁹⁶ O dávkách pěstounské péče rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce. Řízení se zahajuje na základě písemné žádosti podané na tiskopise pro konkrétní dávku dostupném na integrovaném portále Ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁹⁷ V žádosti musí být, kromě obecných náležitostí stanovených v § 45 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, uvedeny zejména skutečnosti prokazující nezaopatřenost dítěte, rozhodnutí o svěřením dítěte do pěstounské péče, doklad prokazující stupeň závislosti dítěte na pomoci jiné fyzické osoby a doklad prokazující výši důchodu v případě dětí, které požívají

---

¹⁹⁴ § 47o odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁹⁵ § 47o odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁹⁶ § 47p odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁹⁷ § 47v odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

důchod z důchodového pojištění.¹⁹⁸ Přičemž jednotlivé náležitosti žádosti se liší podle druhu dávky, o kterou je žádáno. Podmínkou vzniku nároku na výplatu je také písemný souhlas oprávněné osoby s tím, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily orgánům sociálně-právní ochrany, pokud o dávce pěstounské péče rozhodují, vyplácí ji nebo kontrolují, skutečnosti prokazující nezaopatřenost dítěte, stupeň závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby, údaje o přihlášení se trvalému pobytu a další údaje, které tvoří náležitosti žádosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o dávce pěstounské péče, její výši a výplatě.¹⁹⁹ V případě řízení o příspěvku na úhradu potřeb dítěte je nezletilé dítě zastupováno pěstounem.²⁰⁰ Proti rozhodnutí o dávkách pěstounské péče lze podat odvolání, které nemá odkladný účinek a rozhoduje o něm Ministerstvo práce a sociálních věcí.²⁰¹

V případě, že je dávka pěstounské péče neprávem přiznaná v nižší částce, než v jaké náleží, je nevyplacená nebo vyplacená v nižší částce, odepřená nebo přiznaná od pozdějšího data, přizná se nebo zvýší se dávka, a to ode dne, od něhož dávka nebo její zvýšení náleží. Nejvýše to lze však učinit 3 roky nazpět ode dne, kdy to orgán rozhodující o dávkách zjistil nebo ode dne, kdy o zvýšení dávky nebo o přiznání dávky oprávněná osoba požádala. Pokud je naopak dávka pěstounské péče přiznaná neprávem, vyplácená neprávem, nebo vyplácená ve vyšší částce, než v jaké náleží, odejme se nebo se její výplata zastaví či sníží, a to od prvního dne kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, v němž byla dávka pěstounské péče neprávem vyplacena.²⁰² Příjemce dávky, který přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byly vyplaceny neprávem nebo ve vyšší částce, nebo jinak způsobil, že dávky pěstounské péče byly vyplaceny neprávem nebo v nesprávné výši, je povinen částky neprávem přijaté vrátit. Nárok na vrácení zaniká uplynutím 3 let ode dne, kdy byla dávka pěstounské péče vyplacena. Tato lhůta neplyne po dobu řízení o opravném prostředku nebo o žalobě, po dobu řízení a provádění výkonu rozhodnutí, nebo kdy jsou na úhradu přeplatku prováděny srážky z dávky pěstounské péče nebo příjmu nebo kdy jsou placeny splátky na základě dohody o uznání dluhu. O povinnosti vrátit dávku pěstounské péče nebo její část

---

¹⁹⁸ § 47w zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁹⁹ § 47p odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁰ § 47v odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰¹ § 47x zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰² § 47q odst. 1 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce, která dávky vyplácí nebo vyplácela naposledy. Vracené a vymožené prostředky jsou příjmem státního rozpočtu.²⁰³ Pokud se změní v období, na něž byla dávka pěstounské péče přiznána, skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku pěstounské péče nebo její výši, posoudí se nově nárok na dávku a její výši ke dni, ke kterému k takové změně došlo. Dávka se poté přizná, vyplatí nebo se její výše zvýší od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato změna nastala, nebo se dávka sníží od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí o snížení dávky pěstounské péče, popřípadě se dávka odejme nebo se její výplata zastaví od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byla dávka pěstounské péče vyplacena.²⁰⁴ Nárok na dávku pěstounské péče nelze postoupit ani dát do zástavy, není rovněž předmětem dědictví.²⁰⁵ Zemřela-li oprávněná osoba po uplatnění nároku na dávku, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nárok na částky splatné do dne smrti oprávněné osoby postupně manžel/ka, děti, rodiče nebo osoba pečující, jestliže žili s oprávněnou osobou v době její smrti v domácnosti. Tato podmínka však nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém. Pokud byla dávka přiznána před smrtí oprávněné osoby, vyplatí se splatné částky postupně výše uvedeným osobám.²⁰⁶

Co se týče způsobu výplaty dávek pěstounské péče, tak příspěvek na úhradu potřeb stejně jako odměna pěstouna se vyplácí měsíčně, vždy po uplynutí kalendářního měsíce, za které náležely, nejpozději však do konce kalendářního měsíce následujícího po tomto měsíci. Vyplácí je krajská pobočka Úřadu práce, příslušná k rozhodování o dávkách, v české měně převodem na platební účet určený příjemcem, nebo poštovním poukazem. Způsob si může každý příjemce zvolit v žádosti sám, přičemž ho může v průběhu pobírání dávky změnit a krajská pobočka Úřadu práce je povinna tuto změnu provést od kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byla žádost o změnu výplaty doručena. Dávky pěstounské péče se nevyplácí do ciziny.²⁰⁷ Příjemcem dávky je oprávněná osoba, v případě nezletilé oprávněné osoby fyzická osoba, již byla oprávněná osoba svěřena do péče. V některých případech může být

²⁰³ § 47z zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁴ § 47q odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁵ § 47s odst. 1 a 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁶ § 47s odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁷ § 47t zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

příjemcem i zvláštní příjemce ustanoven krajskou pobočkou Úřadu práce, jestliže výše zmíněné osoby nemohou dávky péstounské péče přijímat. Ty musí vyslovit s ustanovením zvláštního příjemce souhlas, ledaže vzhledem ke svému zdravotnímu stavu podle vyjádření ošetřujícího lékaře nemůžou tento souhlas podat. S ustanovením musí souhlasit i zvláštní příjemce. Zvláštním příjemcem může být jen fyzická osoba, jejíž zájmy nejsou ve střetu se zájmy oprávněné osoby. Příjemci dávky, zvláštní příjemce či fyzická osoba, jíž byla oprávněná osoba svěřena do péče, jsou povinni dávku použít ve prospěch oprávněné osoby. Na žádost oprávněné osoby nebo krajské pobočky Úřadu práce je zvláštní příjemce povinen ve lhůtě 1 měsíce ode dne doručení žádosti podat písemné vyúčtování dávky, která mu byla vyplacena. Pokud tak neučiní nebo odpadnou-li důvody pro jeho ustanovení, zruší krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí o ustanovení zvláštního příjemce.²⁰⁸

Příjemce dávky péstounské péče nebo žadatel je povinen písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do osmi dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Ve stejné lhůtě, neurčí-li krajská pobočka Úřadu práce lhůtu delší, ode dne doručení výzvy je příjemce nebo žadatel povinen osvědčit rozhodné skutečnosti pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu. Pokud tak neučiní, může být výplata dávky zastavena nebo dokonce může být dávka odejmuta nebo nepřiznána, jestliže příjemce nebo žadatel byl ve výzvě na tento následek upozorněn.²⁰⁹ Státní orgány, další právnické osoby a fyzické osoby jsou povinny na výzvu krajské pobočky Úřadu práce nebo na požádání žadatele o dávku péstounské péče sdělit bezplatně údaje rozhodné pro nárok na dávku péstounské péče, její výši nebo výplatu. Pokud jsou tyto orgány či osoby pro sdělení takových údajů vázány mlčenlivostí, jsou mlčenlivosti zbaveny, jestliže jim krajská pobočka Úřadu práce písemně sdělila, že osoba, jíž se takové údaje týkají, dala písemný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické a fyzické osoby sdělily krajské pobočce Úřadu práce, uvedené údaje.²¹⁰

Nárok na dávku péstounské péče obecně nezaniká uplynutím času. Nárok na výplatu příspěvku na úhradu potřeb dítěte a odměnu pěstouna zaniká uplynutím 1 roku ode dne, od kterého dávka nebo její část náleží. Nárok

²⁰⁸ § 47u zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁰⁹ § 47y zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²¹⁰ § 47za zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

na příspěvek při ukončení pěstounské péče zaniká, nebyl-li uplatněn do 1 roku ode dne zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Přičemž lhůty 1 roku neplynou po dobu řízení o dávce pěstounské péče. Výjimku z těchto zániků nároků tvoří výše zmíněná zpětně přiznaná či zvýšená dávka, nejvýše 3 roky nazpět ode dne zjištění orgánu či požádání oprávněné osoby. Pokud však oprávněná osoba nastoupí do vazby či výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence, zaniká jí nárok na dávku od dne následujícího po uplynutí prvního kalendářního měsíce vazby, výkonu trestu nebo výkonu ochranného opatření.²¹¹

3.9.Kontakt s biologickou rodinou

Kromě péče o dítě, jeho hmotného a citového uspokojení a komunikace s dítětem o jeho minulosti a rodině, je tu ještě jeden výrazný aspekt pěstounské péče. Podle § 47a odst. 2 písm. h) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, jsou pěstouni povinni udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči a umožnit styk rodičům s dítětem v pěstounské péči, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak. Jedná se o velmi důležitý požadavek, který charakterizuje institut pěstounské péče a odlišuje jej zejména od osvojení. Požadavek prohlubování vztahů mezi dítětem a jeho původní rodinou je u pěstounské péče na přechodnou dobu umocněn ještě více z důvodu předpokladu návratu dítěte zpět do původní rodiny, pokud nedojde k jinému řešení (např. osvojení).

Vzhledem k tomu, že jsou do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřovány i děti, které byly od svých rodičů odebrány z důvodu násilného chování rodičů, jejich závislostí na návykových látkách či zanedbávání péče o dítě, plynou z povinnosti umožnění styku rodičů s dětmi pěstounům často velké obavy. „Pěstounům probíhají hlavou tyto otázky: Jací budou rodiče dítěte? Jaká mají práva? Jaké mají pěstouni povinnosti vůči rodičům dítěte? Jak budou rodiče zasahovat do výchovy dítěte? Jak to dítě zvládne? Budeme mít někde zastání anebo se všechno bude odehrávat u nás na dvorku či v kuchyni? Jak bude kontakt

---

²¹¹ § 47r zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

probíhat?“²¹² I na tyto otázky by se měla zaměřovat příprava a následné vzdělávání pěstounů na přechodnou dobu. Protože pěstouni jsou ti, kteří stojí při setkávání po boku dítěte, musí mu poskytnout co největší podporu a měli být schopni dítěti vše důkladně vysvětlit.

„Důležité je, aby pěstouni za pomoci sociální pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřené organizace, se kterou sepsali dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, či případně za pomoci soudu, byli schopni nastavit pravidla tak, aby vše probíhalo ku prospěchu dítěte.“²¹³ „Kontakt s rodiči musí být pro dítě bezpečný a měl by při něm být vždy zohledňován zájem dítěte.“²¹⁴ Doporučuje se nejprve se sejit s rodiči dítěte bez přítomnosti dítěte, seznámit se s nimi, získat přehled o jejich představě kontaktu, lépe pochopit situaci v rodině a následně s rodiči domluvit určitá pravidla toho, jak budou kontakty s dítětem probíhat. I pro rodiče dítěte je tato situace velmi obtížná. „Biologický rodič vnímá umístění dítěte do náhradní rodiny, nebo „jen“ do dětského domova jako zásadně odlišná řešení. Na jedné straně by chtěl, aby dítě mělo co nejlepší materiální podmínky, na druhé straně se ale bojí, že ztratí „lásku svého dítěte“. Vztahově povrchnější dětský domov je pro ně často přijatelnějším řešením. Dítě je tam materiálně zabezpečeno a biologický rodič při tom necítí bezprostřední ohrožení vztahu s dítětem. Náhradní rodinu vnímá jako více ohrožující, jako emocionálního rivala a konkurenta, se kterým může jeho dítě navázat důvěrný vztah.“²¹⁵ Proto je pro rodiče velmi důležité si s pěstouny v klidu promluvit, lépe je poznat a pochopit, že nejsou jejich rivaly, ale pomocníky. Vždy je dobré s biologickými rodiči dítěte dobře vycházet. Nejen kvůli dítěti, jeho zdravému psychickému vývoji a citovým vazbám k rodičům, ale i kvůli potřebě souhlasů při zastupování a správě jmění dítěte v jiných než běžných záležitostech. „V případě obav z navázání kontaktu s rodinou je možné využít prostředníka

---

²¹² BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 21

²¹³ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 21

²¹⁴ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 21

²¹⁵ ŠKOVIERA, Albín. Dilemata náhradní výchovy: [teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech]. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5, str. 130

(mediátora), který bude zárukou bezpečného prostředí mezi oběma stranami. Zároveň může průběh setkání korigovat, je-li to potřeba.“²¹⁶

Pravidla kontaktů domluvená pěstouny a rodiči dítěte za pomoci sociální pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí a organizací, se kterou má pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, by pak měla být zaznamenána v písemné podobě, aby nedocházelo k jejich porušování. „Písemná dohoda o průběhu kontaktů by se měla stát součástí individuálního plánu sociálně-právní ochrany dítěte.“²¹⁷ „V dohodě by mělo být uvedeno např., jak častý bude kontakt, který den a jak dlouho bude trvat, na jakém místě a za jakých okolností se bude realizovat. Dále se dá např. domluvit, že se matka dostaví sama bez přítele, biologický rodič předá dítěti jen dárky, o jejichž vhodnosti se předem domluví s pěstouny.“²¹⁸ V zásadě záleží jen na pěstounovi a rodičích dítěte, co vše bude dohoda obsahovat, ale doporučuje se, aby byla co nejvíce podrobná, z důvodu možných budoucích neshod mezi zúčastněnými osobami. Je také důležité, zvážit veškeré okolnosti případu, chránit zejména zájem dítěte a vycházet z obsahu rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. „Všechny zúčastněné to někdy přivádí do nepředvídatelných situací a na začátku bývá těžké odhadnout, kam až to může vést. Je proto zvlášť důležité, aby všichni měli co nejčistší úmysly a mysleli především na potřeby a zájmy dítěte.“²¹⁹

Formy kontaktů dítěte s rodiči a jinými osobami blízkými mohou být různé. Může se jednat o kontakt elektronický prostřednictvím internetu a sociálních sítí. Ten může u větších dětí svým způsobem probíhat kdykoli a je jen na nich, zda budou chtít být s rodiči takto v kontaktu a kdy. „Vždy je ale vhodné, když jsou o tom pěstouni informováni, vědí, s kým si dítě píše a zda je komunikace příliš nezátěžuje nebo zda mu příbuzný nesděljuje něco nevhodného (např. neslibuje, že si ho vezme k sobě, neočernuje pěstouny apod.“²²⁰) Děti mohou využít i jiných forem písemného kontaktu, např. prostřednictvím dopisů či

---

²¹⁶ ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9, str. 120

²¹⁷ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 21

²¹⁸ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 22

²¹⁹ ARCHER, Caroline. Dítě v náhradní rodině: [nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině]. Přeložila Petra VLČKOVÁ. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4, str. 96

²²⁰ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 24

pohlednic. „Menším dětem může pěstoun nebo sociální pracovník pomoci s napsáním dopisu nebo zaslat příbuzným pohled z dovolené – v dítěti se tak udržuje pocit, že je s příbuznými dál propojeno, u příbuzných se zase podpoří zájem o jeho život.“²²¹ Tato forma kontaktu je využívána zejména v případech pobytu rodičů dítěte ve vazbě či výkonu trestu, protože rodič nemá přístup k elektronickým zařízením a zároveň má omezenou možnost osobních návštěv dítěte. Velmi využívané jsou dopisy a pohlednice také při udržování kontaktu s jinými rodinnými příslušníky, kteří bydlí ve větší vzdálenosti od pěstounské rodiny. Je proto dobré dopisy doplnit o aktuální fotografie dítěte, aby měli příbuzní i vizuální představu o dítěti a jeho prospívání v náhradní rodině. Stejně tak dítě potěší dopis s fotografií od rodičů či jiných příbuzných, dítě bude vědět, jak vypadají a případný osobní kontakt pro něj bude mnohem snadnější. Další formou kontaktu je kontakt telefonický. „Opět je vždy lepší když o telefonickém kontaktu dítěte s příbuznými pěstoun ví a může ho případně regulovat, pokud by je zatěžoval. Také může dítě podpořit ve chvíli, kdy je pro ně telefonát něčím náročný a potřebuje sdílet své emoce. Někdy je vhodné domluvit se, že příbuzný bude mít telefonní číslo pouze na pěstouna, který mu dítě předá. Pěstoun tak může zhodnotit, zda je příbuzný ve stavu, kdy může s dítětem vhodně komunikovat. Někdy může příbuzný dítě zatěžovat svými hovory, pak je třeba domluvit se na pravidelné době, kdy bude příbuzný volat a dítě podpoří, aby v jiný čas nemuselo hovor brát.“²²²

Nejvýznamnějším kontaktem mezi dítětem a jeho původní rodinou bude však kontakt osobní, protože osobní setkávání je tou nejdůležitější interakcí mezi rodiči a dítětem. Dítě tak lépe pochopí, co se stalo a proč je u pěstounské rodiny a rodiče se mohou naučit, jak s dítětem komunikovat a pečovat o něj. „Tato setkávání probíhají nejlépe v neutrálním prostředí a je jim přítomen zpravidla i sociální pracovník, případně může být přizván i psycholog. Prostor by mělo být uzpůsobeno potřebám dítěte.“²²³ „Přítomný sociální pracovník dbá na to, aby se dítě cítilo při setkání bezpečně. Dopředu se s ním domluví, koho chce při setkání mít (pěstouna, pěstounku) a co by chtělo dělat. Často je potřeba, aby

---

²²¹ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 24

²²² MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 24

²²³ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 25

pracovník pomohl dítěti i příbuznému překonat počáteční rozpaky a naplnil něčím společný čas – vhodnou aktivitou může být prohlížení fotografií nebo třeba pouštění oblíbených písniček dítěte, hraní společenské hry. Pokud probíhají setkávání opakovaně, převezme zpravidla iniciativu sám rodič nebo dítě, sociální pracovník je již jen v roli pozorovatele a do setkání zasahuje pouze, pokud je třeba např. připomenout dohodnutá pravidla setkání, ohraničit čas setkání, domluvit se na něčem apod.²²⁴ Vzhledem k tomu, že sociální pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí jsou zahlceny prací a nemají dostatek času a prostředků být přítomni každému setkání dítěte v pěstounské péči na přechodnou dobu s jeho rodiči, mohou být místo nich setkání přítomni zástupci organizace, se kterou má daný pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu.

„Pokud je dítě už dost velké a rodiče si ho přebírají a opět pěstounům vracejí, je pro pěstouny dobré nechat si vždy podepsat při převzetí dítěte prohlášení, že rodiče si od pěstounů dítě přebírají v konkrétní den, hodinu a hlavně v prohlášení uvést, do kdy dítě vrátí. Pokud se z objektivních důvodů rodiče s dítětem někde zdrží, pak se dá předem domluvit, že musí např. zatelefonovat či alespoň napsat SMS zprávu. Neurčí-li soud, že dítě může mít kontakt s rodiči přes noc, není možné žádosti rodičů v tomto smyslu vyhovět.“²²⁵ „Umožnění kontaktů s biologickou rodinou či zahrnutí pěstounů na přechodnou dobu přímo do sanace biologické rodiny znamená, že by bydliště pěstounů nemělo být vzdálené od bydliště původní rodiny.“²²⁶

„Zkušenosti jsou někdy i takové, že rodiče se domáhají intenzivního kontaktu s dítětem v období soudních jednání, časem však jejich zájem vyhasíná“²²⁷ I v takovém případě je nutné podpořit setkávání, snažit se rodičům vyhovět co nejvíce a neklást jim do cesty překážky jen z důvodu osobních názorů pěstouna na rodiče. Na tyto případy jsou pěstouni na přechodnou dobu připravováni a vědí, že by měli za každou cenu stát na straně dítěte a podporovat

---

²²⁴ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 25

²²⁵ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 22

²²⁶ KONEČNÁ, Hana a Markéta SUDOVOVÁ. Jak dál s pěstounskou péčí na přechodnou dobu?. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-08-1, str. 69

²²⁷ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 21

jeho vztah s rodiči, tak aby mohlo dojít k jeho návratu do původní rodiny v co nejkratší době.

„Současný trend, kdy se vyžaduje kontakt za každou cenu, není rozumný. V praxi se vynucený kontakt děje, což může na dítě působit negativně. Zvláště děti, které byly týrané nebo zneužívané, by neměli být do kontaktu s rodiči nuceny. Mnohdy také není zohledněn aktuální psychosociální vývoj dítěte: dospělí lidé rozhodnou o tom, že dítě má navázat kontakt s rodiči, a ono samo může i chtít, a přesto nemusí být pro tento krok dostatečně zralé a konfrontace se světem biologické rodiny pro něj může znamenat velkou zátěž.“²²⁸ „Pokud by kontakt s rodinou dítěte skutečně dítě poškozoval, může se pěstoun obrátit na soud, aby rozhodl o změně kontaktu, jeho omezení nebo popř. kontakt úplně zakázal“²²⁹ Ve výjimečných případech proto dochází k tomu, že jsou kontakty s rodiči vyloučeny. Bude se jednat zejména o případy drogově závislých rodičů či předchozího týrání dítěte.

Tím, že jsou děti s rodiči v pravidelném kontaktu v průběhu pěstounské péče na přechodnou dobu, je následný proces jejich předávání zpět do rodiny mnohem snazší. Děti jsou na rodiče zvyklé a rodiče zase vědí, co má dítě rádo a jak s ním trávit společný čas. Proto není žádný problém, aby po tom co se situace v původní rodině dítěte vyřeší (dojde k propuštění rodiče z nemocnice, z léčení, z vězení či vazby, získá nové přijatelnější bydlení atd.) a rodič se osvědčí, že je schopen sám o dítě pečovat, mohl soud rozhodnout o zrušení opatření a svěřením dítěte zpět do péče původní rodiny. A ihned po nabytí moci tohoto rozhodnutí může dojít k ukončení pěstounské péče na přechodnou dobu a předání dítěte původní rodině bez předchozích dlouhých příprav kompletního převzetí. Samozřejmě záleží na konkrétní situaci a konkrétním dítěti. Opět by zde měl být sledován zejména zájem dítěte, aby mu nebyla neopatrným zacházením způsobená újma. Jak již bylo zmíněno výše, je pro dítě nutná zejména komunikace a pochopení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu. Pěstoun by měl dítěti vysvětlit přechodnost této péče, snažit se o navázání kontaktu dítěte s jeho původní rodinou a připravit dítě na budoucí předávání zpět do péče jeho původní rodiny. Pěstoun sám musí být na tuto fázi pěstounské péče

---

²²⁸ ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9, str. 118

²²⁹ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7, str. 22

na přechodnou dobu řádně připraven. Zcela určitě to není nic jednoduchého, rozloučit se s dítětem, o které jste po dobu několika měsíců pečovali, pomohli mu překonat jeho životní úskalí a navázali s ním citové pouto. Ale pouze v případě, že je pěstoun smířen s odchodem dítěte a věří, že v původní rodině došlo ke změnám a dítěti bude věnována dostatečná péče, bude na odchod od pěstouna připravené i dítě samotné. V těchto těžkých chvílích je pěstounům nápomocná pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí a hlavně klíčový pracovník organizace, se kterou má pěstoun sepsanou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. V nejzazších případech má pěstoun nárok na zprostředkování psychologické pomoci.²³⁰

3.10. Proces předávání do jiné náhradní rodinné péče

Pokud rodiče nemohou přijmout dítě do své péče, jsou neznámého pobytu nebo udělili souhlas s osvojením dítěte a uběhla lhůta pro odvolání tohoto souhlasu, hledá se pro dítě dlouhodobější řešení ve formě jiného institutu náhradní rodinné péče. Bude se jednat o osvojení, v případě, že je dítě tzv. právně volné (po udělení souhlasu rodičů s osvojením), nebo o „klasickou“ pěstounskou péči. Ve výjimečných případech se může stát, že bude dítě svěřeno do ústavní výchovy, pokud pro něj nebude nalezeno jiné řešení. Takovýto jev je však nežádoucí a nemělo by k němu docházet. Protože právní úprava pěstounské péče na přechodnou dobu byla do našeho právního řádu přijata za účelem snížení počtu dětí vyrůstajících v ústavních zařízeních a svěřením dítěte do ústavní výchovy po ukončení pěstounské péče na přechodnou dobu by tak bylo kontraproduktivní. Navíc by to pro dítě znamenalo ještě větší psychickou újmu než, kdyby od začátku bylo svěřeno do ústavní péče. Nejdůležitějším úkolem orgánů sociálně-právní ochrany dětí v období jednoho roku, ve kterém je dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu, je nalézt jiné vhodné řešení. Ať už má být dítě svěřeno do osvojení nebo pěstounské péče, proces přechodu dítěte z přechodné pěstounské péče je stejný. Má několik fází, které mohou být rozdílně dlouhé v závislosti na konkrétním dítěti (zpravidla bývá proces předávání kratší u těch nejmenších z nich). „Těmito fázemi jsou seznámení rodin (pěstounů na přechodnou dobu a přebírající rodiny), načítání péče, přebírání péče o dítě,

---

²³⁰ § 47a odst. 2 písm. c) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

příprava definitivního přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu, definitivní přechod dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu a provázení přebírající rodiny po převzetí péče o dítě.²³¹

Zřejmě tou nejdůležitější fází přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu je fáze seznámení. Nejprve by se měli sejít pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí a pracovník doprovázející organizace pěstouna, aby spolu projednali možnost přechodu a vytvořili plán přechodu dítěte. Pracovník doprovázející organizace poté seznámí s plánem pěstouny, popřípadě s nimi projedná některé změny plánu, aby byl přechod pro dítě co nejšetrnější a vyhovoval i možnostem pěstounů. Vzhledem k tomu, že pracovník organizace, s níž má pěstoun uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, je většinou pověřen koordinací celého procesu přechodu dítěte²³², měl by se sejít i s přebírající rodinou a zapracovat do plánu i její přání a požadavky. „Pracovník koordinující přechod dítěte by měl členům obou rodin vysvětlit, jak bude proces probíhat, pomoci jim s dohodou o způsobu předávání informací a zajistit, aby znali pravidla předávání.“²³³ Podobně jako u kontaktů dítěte s původní rodinou se doporučuje, aby se na prvním setkání nejdříve osobně seznámili pěstouni s přebírající rodinou, lépe se poznali a naposledy si ujasnili vzájemná přání a priority v průběhu předávání. Poté již dochází k seznámení přebírající rodiny s dítětem. Přebírající rodina má po prvním setkání s dítětem čas na rozmyšlenou, zda bude chtít dítě do péče převzít. Rozhodnutí sdělí krajskému úřadu a podává k soudu návrh na svěřeni dítěte do své péče. Následují další návštěvy a postupné navazování vztahu přebírající rodiny s dítětem.²³⁴ Úkolem pěstounů v této fázi je opět komunikace s dítětem. Je na nich aby mu vysvětlili, co se s ním děje, proč tomu tak je, do jaké rodiny půjde... a měli by být schopni odpovědět na jakékoli jeho otázky. Na možnost svěřeni dítěte do péče jiné osoby by měl pěstoun dítě připravovat po celou dobu pěstounské péče na přechodnou dobu. Záleží však na mnoha faktorech, jako je věk dítěte a čas strávený v pěstounské péče na přechodnou dobu, každé dítě reaguje na situaci odlišně.

---

²³¹ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 28

²³² MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 28

²³³ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 28

²³⁴ Pěstounská péče na přechodnou dobu: JAK PROBÍHÁ PŘEDÁNÍ DÍTĚTE Z PPPD?. RPP [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/predani-ditete-a-podpora-prebirajici-rodiny/>

Může se stát, že bude cítit pocit zrady, že ho znovu někdo opouští, stejně tak to ale může brát jako nový začátek, na který se bude těšit. Proto je přípravě na odchod dítěte věnována velká část přípravy pěstounů na přechodnou dobu. Důležité je také to, aby se pěstouni, přebírající rodina a dítě dohodli na vzájemném oslovování. „Někdy totiž může komunikace mezi dítětem, přebírající rodinou a pěstounem váznout jen na tom, že se nedomluví, jestli si budou tykat či vykat, zda se budou oslovovat příjmením či jménem, jak má dítě členy přebírající rodiny oslovovat (mami, teto, křestním jménem).“²³⁵

Druhá fáze, tzv. načítání péče, spočívá zejména v postupném pozorování dítěte, jeho návyků a oblíbených činností. I když přebírající rodina samozřejmě zná veškeré potřebné informace o dítěti, jako je jeho věk, specifické potřeby, problémy a jeho minulost, každé dítě je individuální a za dobu strávenou u pěstounů na přechodnou dobu si zvyklo na určité rituály a jistoty, které by se přebírající rodina neměla, alespoň z počátku, snažit razantně měnit. Proto se konají setkávání převážně v místě bydliště pěstounů. Přebírající rodina si tak může udělat lepší představu o jeho potřebách, návycích, oblíbených činnostech a milovaných hračkách. Pokud má přebírající rodina již další děti, ať už biologické, osvojené či v pěstounské péči, je vhodné je také do procesu přebírání dítěte zapojit. Často jsou právě další děti prostředkem pro lepší navázání kontaktu s dítětem. Jednotlivé setkávání mohou být tematicky zaměřená. Jednou mohou přebírající rodiče přijít k pěstounovi ráno, aby viděli, jak dítě vstává, co obvykle snídá, na jakou pohádku se rádo dívá, popř. u větších dětí doprovodit dítě do školy. Jindy můžou přijít večer a zažít tak rituál večeře, večerní hygieny a uspávání. K setkání může dojít také na oblíbeném hřišti dítěte nebo ho může přebírající rodina navštívit na školním kroužku atd. V zásadě záleží jen na dohodě mezi pěstouny a přebírající rodinou, kde, jak a jak často budou setkávání probíhat a jaká bude jejich náplň. Pěstoun by měl však co nejvíce přebírající rodině pomoci navázat s dítětem kontakt a poskytnout jim veškeré informace o dítěti. „Pracovník koordinující proces přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu se zpravidla neúčastní všech setkání, ale monitoruje jejich průběh (pěstouni mohou

---

²³⁵ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 31-32

po každém setkávání s přebírající rodinou např. napsat e-mail o průběhu setkání)²³⁶

Další fází je přebírání péče. V této fázi se pěstouni postupně stahují do ústraní. Iniciativu nad obsahem setkávání přebírá přebírající rodina. Ta se snaží navázat s dítětem blízký vztah a získat jeho důvěru, aby následný proces definitivního předávání nebyl pro dítě tak náročný. Setkávání již probíhají mimo jiné i v domově přebírající rodiny, aby si dítě mohlo na jeho prostředí zvyknout. Pokud orgány sociálně-právní ochrany dětí nevyhodnotí, že zde existuje ohrožení bezpečí dítěte, popř. obou rodin, může přebírající rodina trávit s dítětem čas i bez přítomnosti pěstounů. Mohou tak vzít dítě na hřiště, na zmrzlinu nebo třeba na rodinný výlet i s přespáním mimo domov pěstounů. Ovšem odpovědnost za dítě mají pořád pěstouni, takže záleží na nich, jestli přebírající rodině důvěřují a dítě jim na určitou dobu svěří. Důležitý je i postoj samotného dítěte, ono samo by mělo rozhodnout, zda chce s přebírající rodinou trávit čas o samotě. Rozhodně by nemělo být dítě do ničeho nuceno, to by mohlo následné předávání velice ztížit.

Pokud setkávání probíhají v pořádku a dítě si postupně na novou rodinu zvyká a důvěřuje jí a je známý přibližný termín vykonatelnosti rozhodnutí soudu²³⁷, je možné přikročit k přípravě přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu. „Pracovník, který koordinuje proces přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu, stanoví po domluvě s orgánem sociálně-právní ochrany dětí dítěte i všemi dalšími zúčastněnými termín jeho definitivního přechodu z pěstounské péče na přechodnou dobu do přebírající rodiny, který odpovídá právnímu stavu věci.“²³⁸ Poté začnou pěstouni připravovat veškeré materiály, které budou společně s dítětem nové rodině předávat. Půjde zejména o různé doklady, fotografie, dopisy od biologické rodiny a knihu života, na které pěstouni pracovali po dobu přechodné péče o dítě. Pracovník koordinující přechod dítěte by měl také pěstounům poskytnout přiměřenou dobu na rozloučení se s dítětem a smíření se z jeho odchodem do jiné rodiny. Měl by se také přesvědčit,

---

²³⁶ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 29

²³⁷ Pěstounská péče na přechodnou dobu: JAK PROBÍHÁ PŘEDÁNÍ DÍTĚTE Z PPPD?. RPP [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/predani-ditete-a-podpora-prebirajici-rodiny/>

²³⁸ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 29

že přebírající rodina je schopna se o dítě postarat a že její domácnost je dostatečně vybavena a zabezpečena pro péči o konkrétní dítě a jeho potřeby.

Poté již nic nebrání samotnému definitivnímu přechodu dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu. Setkání se účastní mimo jiné i pracovník koordinující přechod dítěte, zejména aby dohlédl na hladký průběh předání a mohl zasáhnout v případě možných konfliktů mezi pěstouny a přebírající rodinou. Na tomto setkání se kromě faktického předání dítěte sepisuje i Dohoda o předání dítěte z přechodné pěstounské rodiny do péče přebírající rodiny. „V dohodě jsou uvedena jména zúčastněných, přesná hodina předání dítěte z péče pěstounské rodiny do péče přebírající rodiny, datum uzavření dohody a seznam věcí, které s dítětem přecházejí (zejména dokladů). Stvrzena je podpisem. Úřad práce ji považuje v některých případech za rozhodnou pro ukončení dávek pěstounské péče.²³⁹ „U malých dětí se osvědčilo předávání dítěte tak, aby nešlo z náruče do náruče, ale vždy mezitím bylo odloženo např. do kočárku, na deku, odkud si ho vezme ten, kdo zrovna dítě chce přenést či chovat. Dítě pak tolik nepoměřuje, která náruč je lepší.“²⁴⁰ V této fázi je nutná také spolupráce se soudem, který rozhoduje o svěření dítěte do péče přebírající rodiny. Ten rozhoduje v jednotlivých případech buď předběžným opatřením či klasickým rozhodnutím a je nutné sjednotit nabytí právní moci rozhodnutí a předání dítěte do péče, to vše s ohledem na ochranu zájmů dítěte.

Pro přechodného pěstouna však „práce“ nekončí. Provádí dítě i po předání nové rodině. Jak již bylo zmíněno výše, pro dítě je to velká psychická zátěž a aby správně pochopilo, proč odešlo od přechodného pěstouna a kdo o něj nyní pečuje, doporučuje se kontakt mezi přechodným pěstounem a dítětem náhle neukončovat. Přeci jenom za dobu strávenou u pěstouna si k němu dítě vytvořilo určité vazby, které pro něj znamenají jistotu. Také je to kus jeho historie, kterou nemůžeme jen tak z jeho života vymazat. A i pěstoun si dítě oblíbil a nerad by vytvořené vazby zpřetrhal. Samozřejmě nemusí být v kontaktu každý den, ale jednou za čas to určitě oběma (dítěti i pěstounovi) prospěje. Většina pěstounů uvádí, že po předání dítěte jsou s ním a jeho novou rodinou v kontaktu a navštěvují se.

---

²³⁹ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 30

²⁴⁰ MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7, str. 32

Okamžikem předání dítěte z pěstounské péče na přechodnou dobu se stávají pěstouni volnými, což krajský úřad vyznačí i v evidenci pěstounů na přechodnou dobu. Pěstouni by měli být připraveni opět kdykoli přijmout dítě, podle svých požadavků v evidenci uvedených, které potřebuje přechodně jejich péči. Protože je ale proces předávání nesmírně psychicky náročný, většinou se pěstounům nechává určitý prostor ke zpracování situace a přípravě na převzetí jiného dítěte. Pokud potřebují pěstouni odbornou pomoc, mohou využít služeb doprovázející organizace, se kterou mají sepsanou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, která je povinna zprostředkovat pěstounovi psychologickou, terapeutickou nebo jinou odbornou pomoc.

3.11. Přerušování výkonu

V průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu může nastat kromě již zmiňované změny požadavků a specializace pěstouna i situace, která po určitou dobu znemožní výkon péče. Pěstounské rodině se může narodit vlastní dítě, dítě nebo sám rodič může onemocnět, děti se mohou dostat do věku, kdy vyžadují pozornost rodiče a nechtějí do rodiny přijmout dítě na přechodnou dobu, rodina se může stěhovat a bude chvíli trvat, než vše zařídí, aby mohli přijmout další dítě do péče atd. Těch situací může být nepřeberné množství. V těchto případech může dojít k tzv. přerušování výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. Pěstouni písemně o takové přerušování požádají příslušný krajský úřad.²⁴¹ V žádosti uvedou důvod, pro který žádají o přerušování a dobu, po kterou má přerušování trvat. Krajský úřad poté vydá rozhodnutí o přerušování výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, oznámí skutečnost obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a vyznačí přerušování do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu.²⁴² V evidenci je poté v poznámce vyznačeno, že pěstouni mají výkon přerušovaný a doba, po kterou přerušování trvá, aby dočasně nedocházelo ke „spárování“ dětí s těmito pěstouny.²⁴³ V době přerušování se pěstounovi nevyplácí odměna pěstouna.²⁴⁴

²⁴¹ § 24b odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁴² § 24b odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

²⁴³ Seznam pěstounů na přechodnou dobu [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://urad.kr-olomoucky.cz/pestouni/Lists/Seznam%20pstoun%20na%20pechodnou%20dobu/Vsechny_kraje_prehled.aspx

²⁴⁴ § 47j odst. 5 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně osob

3.12. Vyškrtnutí z evidence

Osoby vedené v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, mohou být také z této evidence vyškrtnuty. Může o to opět požádat přechodný pěstoun, zejména v případech, kdy měl svěřeno do péče již několik dětí a na další péči už se necítí.²⁴⁵ Krajský úřad však může i sám rozhodnout o vyřazení pěstouna z evidence. Bude se jednat zejména o případy, kdy osoba v evidenci poruší závažným způsobem povinnost sdělovat změny v údajích rozhodných pro svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, krajský úřad zjistí závažné důvody, pro které nelze dítě do péče osobě v evidenci svěřit nebo jestliže osoba v evidenci bez vážného důvodu odmítla přijetí dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.²⁴⁶ O vyřazení z evidence vydá krajský soud rozhodnutí, pokud však o vyřazení žádala přímo osoba v evidenci, rozhodnutí nevydává a jen jí písemně vyřazení oznámí. Vyřazení oznamuje krajský úřad i obecnímu úřadu s rozšířenou působností a dalším úřadům či organizacím, které mají s přechodným pěstounem uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu.²⁴⁷ Osoba v evidenci je poté z evidence vymazána a zaniká jí nárok na dávky pěstounské péče.

3.13. Praxe

Při zpracovávání této práce jsem mimo jiné byla v kontaktu se dvěma pěstounskými rodinami, jejich doprovázející organizací a sociální pracovníci. V průběhu našich setkávání mi poskytly nepřehledné množství informací, ale i názorů na právní úpravu pěstounské péče na přechodnou dobu a její fungování, a podnětů na zlepšení této úpravy. Proto bych chtěla v této podkapitole nastínit alespoň ty nejzákladnější z nich.

Prvním základním problémem je podle pěstounů na přechodnou dobu malá informovanost obyvatelstva. Většina lidí má určité podvědomí o osvojení, „klasické“ pěstounské péči a ústavní výchově. O existenci pěstounské péče na přechodnou dobu nemá většina z nich ani tušení. Pěstouni se tak setkávají

---

²⁴⁵ § 24c odst. 1 písm. b bod 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí

²⁴⁶ § 24c odst. 1 písm. b body 3 a 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí

²⁴⁷ § 24c odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně- právní ochraně dětí

s různými, často negativními, reakcemi svého okolí na výkon pěstounské péče na přechodnou dobu. Musí nejprve všem vysvětlit, co institut pěstounské péče na přechodnou dobu znamená, že si skrze něj neuspokojují rodičovské pudy, že tím pomáhají dětem, které by jinak musely být v ústavní péči, že to opravdu nedělají pro peníze, že jsou připraveni na to předat dítě původní rodině nebo do dlouhodobé náhradní péče... Navrhují tedy větší propagaci tohoto významného institutu náhradní péče zejména ze strany státu (soukromé organizace pořádají akce pro pěstouny a okolí poměrně často), jak na úrovni národní, tak zejména regionální. Podle nich by pomohlo čas od času zorganizovat setkání s pěstouny, kteří jsou ochotni se s veřejností podělit o své zkušenosti, a různé informativní akce, semináře a besedy s promítáním příběhů pěstounských rodin. Zcela jistě by to pomohlo k náboru více pěstounů na přechodnou dobu a tím i snížení počtu dětí vyrůstajících v ústavní výchově. Protože celá řada potencionálních přechodných pěstounů by ráda poskytla dětem pomoc, ale na dlouhodobou péči a jejich výchovu se již necítí. Takhle by se dozvěděli o pěstounské péči na přechodnou dobu, kde mohou dětem pomáhat pouze po určitý čas. A i když počet pěstounů na přechodnou dobu neustále roste pořád je mnoho dětí, které tráví čas před osvojením či návratem do původní rodiny v ústavní péči.

Dalším problémem nastíněným pěstouny, ale i jejich doprovázející organizací je nevytíženost pěstounů na přechodnou dobu. Poměrně často se stává, že v daném kraji či okrese je několik volných pěstounů na přechodnou dobu a dítě, které by mohlo být svěřeno do jejich péče, je zcela nepochopitelně svěřeno do péče ústavní. Pěstouni jsou pak velmi často nařčeni, že vykonávají pěstounskou péči na přechodnou dobu jen kvůli penězům, že berou od státu peníze a že nic nedělají, přitom oni jsou připraveni kdykoli dítě přijmout a nemohou za to, že dítě je místo toho svěřeno do péče ústavní. Sama sociální pracovnice (Praha) přiznává, že některé její kolegyně jsou proti tomuto institutu a myslí si, že v ústavu je dětem poskytována lepší péče, a tak raději navrhnou svěřením dítěte do ústavní výchovy. Některé sociální pracovnice jsou podle ní zase přesvědčené, že některé děti nemají šanci na návrat do původní rodiny nebo na nalezení dlouhodobé náhradní péče, jedná se zejména o děti národnostních menšin a děti se speciálními potřebami. Soud poté většinou rozhodne podle návrhu orgánu sociální-ochrany dětí, protože předpokládá, že tento orgán prověřil všechny okolnosti případu a navrhl pro dítě to nejlepší řešení. To je však obrovský

problém. Pokud nebudou pěstouni, jejich doprovázející organizace, orgány sociálně-právní ochrany dětí a soudy, které o svěřením dětí do péče rozhodují, spolupracovat, nebude nikdy institut pěstounské péče na přechodnou dobu fungovat, tak jak by měl. Poměrně často je také kritizováno zamezení přístupu osob stejného pohlaví do celého systému náhradní rodinné péče o dítě. Ovšem toto téma by bylo přinejmenším na celou další diplomovou práci.

S problémem nedostatečné spolupráce všech zúčastněných souvisí i další zajímavá poznámka doprovázející organizace a tím je nejednotnost rozhodování soudů ve věci následného svěřením dítěte do „klasické“ pěstounské péče a zejména osvojení. Soudy v některých případech rozhodují předběžným opatřením, v jiných případech zase klasickým rozhodnutím, které musí nejprve nabýt právní moci, aby bylo vykonatelné. Naplánovat tedy předem proces předávání dítěte tak, aby bylo pro něj co nejšetrnější, je v mnoha případech zcela nemožné. Proces předávání je sám o sobě velmi náročný. Musí se na něm podílet velké množství osob. A když je pak celá akce zbytečně prodlužována z důvodu soudního procesu nebo čekání na nabytí právní moci rozhodnutí, je pro všechny zúčastněné strany náročné a hlavně může dojít k velké újmě dítěte. Představte si, že je dítě již připravené na přechod do jeho nové náhradní rodiny, těší se na ně a najednou musí zůstat ještě nějakou dobu u pěstouna na přechodnou dobu. Sice je na pěstouna zvyklé, má ho rádo, ale nechápe, co se stalo. Vzhledem k předchozím zkušenostem si děti většinou vyloží situaci tak, že nová rodina o něj přestala mít zájem, že si našla nějaké jiné, lepší dítě a těžko se jim vysvětluje, že to tak není. Jednou se dokonce doprovázející organizace setkala s případem, kdy se dítě po takovémto prodlužování rozhodnutí cítilo tak nežádané a ublížené, že naplánované osvojení odmítalo a bojkotovalo a nakonec opravdu muselo skončit v ústavní péči. Proto by se i soudy měly více zabírat případy těchto dětí a spolupracovat nejen s orgány sociálně-právní ochrany dětí, ale i doprovázejícími organizacemi a přechodnými pěstouny, kteří s dítětem tráví nejvíce času a znají nejlépe jeho potřeby a připravenost na předání do péče náhradní rodiny.

Pěstounská rodina, která je vedena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu od roku 2011, se zmínila ještě o jenom aspektu týkajícího se rozhodování soudu o následném předání dítěte do dlouhodobé náhradní rodinné péče. Podle jejich zkušeností dochází postupem času k prodlužování doby, po kterou mají dítě do péče svěřené. U prvních dětí se

doba jejich péče o dítě, u kterého nebyl předpoklad návratu do původní rodiny, pohybovala okolo 4-6 měsíců zatímco nyní se pohybuje na hranici zákonem stanovené doby jednoho roku. Těžko odhadnout proč tomu tak je. Je možné, že je to způsobeno větším počtem dětí, které jsou do pěstounské péče na přechodnou dobu svěřovány a tím i větší zatížení orgánů sociálně-právní ochrany dětí, které musí ve stanovené lhůtě jednoho roku nalézt pro děti vhodné řešení. Může se však jednat pouze o náhodu a náročnější situaci dětí, které byly této rodině svěřovány v poslední době. Nicméně podle mého názoru to stojí za zmínku v této diplomové práci.

Abych ale nehovořila jen o těch negativních poznatcích pěstounů na přechodnou dobu, zmíním i některé pozitivní. Obě pěstounské rodiny vychvalují možnost uzavření dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu s doprovázející organizací a její následnou péčí o ně. Tím, že se jedná o soukromé osoby, které mají zájem na tom pomáhat dětem a jejich pěstounům, věnují pěstounům tu nejlepší péči kdykoli potřebují. Kromě základní, zákonem předpokládané pomoci, nabízejí pěstounům i jiné věci. Pěstouni jsou nadšeni zejména z různých jednodenních akcí pro děti (dětské dny, karnevaly, táboráky...), vícedenních výletů či příměstských i klasických táborů. Organizace jim pomáhá také s nalezením dětského lékaře v jejich okolí, spolupracuje se školkami a školami, a usnadňuje tak možný přechod dítěte do těchto zařízení. A kdykoli je pěstouni potřebují, jsou jim na blízku a jsou ochotni vyřešit jakýkoli problém. Takovou zkušenost nemají pěstouni s uzavíráním dohody s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Ten jim většinou poskytne jen pomoc uvedenou v § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a vzhledem k tomu, že toho má na starost více, nemůže poskytnout takovou součinnost jako doprovázející organizace. Proto je možnost uzavření dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu i s jinou pověřenou osobou dle výběru pěstouna velmi vítána. Samozřejmě se přechodní pěstouni, kteří jsou v evidenci od roku 2011, zmínili o důležitosti novely, která zavedla odměnu pro přechodné pěstouny i po dobu, v níž nemají zrovna žádné dítě v péči. Protože příjem pro ně není důležitý jen během péče o dítě, ale i během přípravy na péči o dítě další. Pěstouni často s dítětem předávají i část oblečení a hraček, které si dítě oblíbilo a pomáhají tak dítěti, aby se v nové rodině cítilo příjemně. Proto pokaždé, když dítě předají, dokupují některé nezbytnosti pro dítě další. Také vybavení domácnosti pro dítě, jako je postýlka, židlička, stůl a houpáčka potřebují

čas od času opravy či výměnu. Během péče o dítě jsou však veškeré prostředky používány na běžný provoz domácnosti a péči o dítě (plínky, jídlo, pití, kroužky a akce). Proto pěstouni často využívají odměnu pěstouna v mezidobí na větší úpravy v domácnosti a přípravu na dítě následující.

4. Závěr

Cílem této práce bylo podat ucelený přehled právní úpravy a praktického použití pěstounské péče na přechodnou dobu v praxi. V průběhu seznamování se s tématem, psaní práce a setkávání se s pěstouny a dalšími osobami, podílejících se na svěřování dětí do péče přechodných pěstounů a průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu, jsem zjistila, že věnovat se v této práci všem aspektům tohoto typu náhradní rodinné péče nebude možné. Zejména z důvodu zásahu pěstounské péče na přechodnou dobu do více vědních oborů jako je psychologie či pedagogika. Přesto doufám, že jsem obsáhla to nejdůležitější a alespoň nastínila celý průběh pěstounské péče na přechodnou dobu od rozhodnutí stát se přechodným pěstounem až po úspěšné předání dítěte do péče původní rodiny či dlouhodobé náhradní péče a čekání na svěřeni dítěte dalšího.

Druhým cílem, který jsem si na počátku psaní diplomové práce stanovila, bylo zhodnocení účinné právní úpravy a nalezení jejich případných úskalí. Rozhodně vnímám zařazení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu do našeho právního řádu jako přínosné. Jedná se o další možnost řešení nelehkých situací dětí, které nemohou z nějakého důvodu vyrůstat nebo dočasně pobývat ve své biologické rodině. Dětem, které jsou svěřovány do ústavní výchovy, není a také nemůže být poskytována taková péče, jaká je poskytována dětem v rodině. Prostředí není tolik podnětné a děti zde nenavazují citové vazby ke konkrétním osobám. Proto je jakákoli nová možnost pro snížení počtu dětí vyrůstajících v ústavních zařízeních zcela jistě přínosem. Právní úprava z roku 2006 však byla nedostatečná a výkon pěstounské péče na přechodnou dobu se zdál neuskutečnitelným. Možná tomu tak bylo z důvodu tlaku na rychlé zakotvení tohoto typu náhradní rodinné péče do právního řádu České republiky, nedostatečné přípravy a vyhodnocení potřeb pěstounů nebo jen to, že na našem území prakticky nemáme s podobným institutem zkušenosti. Nicméně novela z roku 2013 přinesla tolik potřebnou změnu a bližší rozpracování pěstounské péče na přechodnou dobu, že se konečně začala tato péče rozvíjet tak, jak bylo původně zamýšleno.

Díky tomu, že se institut pěstounské péče na přechodnou dobu poměrně rychle rozvíjí, dozvídá se o něm stále více lidí a přechodných pěstounů přibývá. Ovšem pořád jich není dostatek na to, aby už žádné děti nemusely být, pokud

k tomu není závažný důvod, svěřovány do ústavní výchovy. Pořád je mnoho potencionálních přechodných pěstounů, kteří o pěstounské péči na přechodnou dobu nemají ani ponětí. Já osobně jsem se o pěstounské péči na přechodnou dobu dozvěděla jen díky studiu na fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni a poté skrze svého otce, který byl soudním vykonavatelem a tak byl několikrát přítomen odebírání dětí od biologických rodičů a jejich následnému předávání do ústavních zařízení či právě přechodným pěstounům. I pěstouni, se kterými jsem byla při vypracovávání diplomové práce v kontaktu, mě několikrát během našich rozhovorů na nedostatečnou informovanost obyvatelstva upozornili. Rozhodla jsem se proto provést své vlastní šetření formou ankety na survio.com. Zajímalo mě kolik lidí o institutu pěstounské péče na přechodnou dobu slyšelo a kolik z nich opravdu ví, co tato náhradní rodinná péče o dítě obnáší. Musím podotknout, že vzhledem k malému počtu respondentů (43) nemusí být výzkum zcela průkazný, ale pro účely této diplomové práce je dle mého názoru dostatečný. K mému překvapení poměrně velká část respondentů odpověděla, že o pěstounské péči na přechodnou dobu slyšela. Ovšem v následující otázce, kde měli odpovědět, co tedy tato péče obnáší, se ukázalo, že se tak úplně v této problematice neorientují. Někteří z nich zaměňovali pojmy pěstounská péče na přechodnou dobu s tzv. hostitelskou péčí a někteří z nich se dokonce domnívali, že pěstounská péče a osvojení či adopce je jedno a to samé. Z toho vyplývá, že povědomí o typech náhradní rodinné péče není moc velké. Určitě by bylo přínosem věnovat osvětě o těchto věcech pozornost. Protože co mě v mé anketě asi nejvíce zarazilo, byl fakt, že velká část dotazovaných by si po vysvětlení tohoto institutu dovedla představit takovou péči o dítě vykonávat.

Co se týče procesu zařazování žadatelů do evidence tak postup se může zdát velmi zdoluhavý a náročný. Žadatelé jsou ze všech stran dotazováni a prověřováni, ať už se jedná o jejich fyzické či psychické zdraví, zázemí a schopnost poskytnout dítěti řádnou péči. Nicméně tento postup je zcela pochopitelný, musí být vybráni jedinci, kteří jsou opravdu schopni se o dítě postarat a kterým nejde jen o peněžité zajištění. Také je zde v průběhu výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu předpokládána větší psychická zátěž než u jiných forem náhradní rodinné péče. Starat se o dítě několik měsíců, dostat ho z toho nejhoršího a navázat s ním citový vztah a poté být schopen ho vrátit do původní rodiny či dlouhodobé náhradní rodinné péče musí být neuvěřitelně náročné. Ale pokud jsou pěstouni dostatečně prověřeni a jsou motivováni dítěti

pomoci, není to podle jejich slov vůbec tak náročné jak se může zdát. Jsou na to také celou dobu připravováni v rámci příprav a následné povinnosti se neustále vzdělávat.

Velkým přínosem novely z roku 2013 bylo usnadnění procesu uzavírání dohody o výkonu pěstounské péče na přechodnou dobu. Tím, že ji mohou pěstouni uzavírat dle svého výběru i s jinými pověřenými osobami, doprovázejícími organizacemi, získávají mnohem více podpory a pomoci, kterou potřebují. Je logické, že orgány sociálně-právní ochrany dětí se svojí velkou agendou nemají tolik času a prostředků se jednotlivým pěstounům věnovat tolik jako soukromé organizace, které jsou navíc většinou založeny samotnými pěstouny a tak přesně vědí, jak a kdy pomoci. Přechodní pěstouni se tak nemusí bát, že na problémy budou sami. Kromě kvalitnější péče poskytují doprovázející organizace pěstounům i širší nabídku pomoci. I když práva zakotvená v § 47a odst. 2 se zdají být dostačující, jiné formy pomoci podle individuálních potřeb dítěte a pěstouna jsou zcela jistě výhodou.

Jedno z velkých úskalí právní úpravy pěstounské péče na přechodnou dobu spatřuji ve svěřování dětí do této péče. Sociální pracovníce mají poměrně široký prostor pro rozhodování, zda svěřit dítě do ústavní péče nebo do pěstounské péče na přechodnou dobu. Jejich povinností je celou situaci dítěte prověřit, vyhodnotit a navrhnout pro dítě to nejlepší řešení. Zdá se být pochopitelné, že v některých výjimečných případech nebude pro dítě pěstounská péče na přechodnou dobu vhodná a ústavní výchova bude tím nejlepším řešením. Ovšem vždy by mělo platit pravidlo, že na prvním místě bude využití pěstounské péče na přechodnou dobu a poté až ústavní výchova. Bohužel toto pravidlo není v praxi využíváno vždy. Některé pracovníce orgánů sociálně-právní ochrany dětí jsou přesvědčené, že pěstounská péče na přechodnou dobu není pro děti vhodným řešením a tak odmítají tohoto institutu využívat. Některé jsou zase toho názoru, že určitým dětem by se stejně později dlouhodobá náhradní rodina nenašla, jedná se zejména o děti odlišného etnika či děti se speciálními potřebami. Jiné si zřejmě chtějí jen ušetřit práci. Takhle ale nemůže nikdy pěstounská péče na přechodnou dobu fungovat. Jednou byla do právního řádu úprava přijata a většina odborníků se shodla, že je pro děti vhodným řešením, tak bychom to měli všichni včetně sociálních pracovníků respektovat a institut, tam kde je to možné, využívat. Proto by se dle mého názoru mělo více dbát na přezkoumávání odůvodnění svěřování

děti do ústavní péče a v případě zjištění pochybení by měli být sociální pracovníci vhodně sankcionováni.

Co bych však na úpravě pěstounské péče na přechodnou dobu vyzdvihla je vedení evidence osob, které mohou tuto péči vykonávat. Tím, že je evidence oddělena od evidence „klasických“ pěstounů je velice přehledná. Také uvedení specializací jednotlivých přechodných pěstounů následný proces „spárování“ dítěte s pěstounem velice usnadňuje. Sociální pracovníci ihned vidí, kolik je v příslušném kraji volných přechodných pěstounů a může z nich poměrně jednoduše vybrat ty nejvhodnější pro konkrétní dítě. Pokud je tedy v daném kraji pěstounů dostatek.

Právní úprava samotného výkonu péče o dítě je dostačující. Tam kde nepostačí úprava speciální, poslouží obecná úprava péče rodiče o dítě. Problém může nastat z důvodu, že přechodní pěstouni mohou rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v ostatních věcech potřebují souhlas původní rodiny nebo soudem ustanoveného opatrovníka. V některých případech tak může docházet k průtahům a komplikacím při řešení významných záležitostí týkajících se dítěte. Z důvodu nedostatečné informovanosti společnosti o pěstounské péči na přechodnou dobu, mohou nastat i problémy ve škole dítěte. Pěstouni musí učitelům, rodičům spolužáků dítěte či samotným spolužákům vysvětlovat proč je dítě u nich, jak dlouho tam bude a co s ním bude dál, zejména proto, aby učitelé a spolužáci neotevřeli zcela nevědomky ve škole téma např. biologické rodiny a svěřené dítě tak nebylo vystaveno ještě většímu psychickému tlaku než už zcela jistě je. Celkově péče o svěřené dítě musí být pro pěstouny velice náročná. Navazují s dětmi citové vztahy, pomáhají jim znovu nalézt důvěru v dospělé, což je významné zejména u dětí, které byly z původní rodiny odebrány z důvodu nedostatečné péče, týrání nebo zneužívání, a celé to utrpení s nimi prožívají. Zde se opět ukazuje důležitost přípravy pěstounů a povinnost neustálého vzdělávání. Co mě při zpracovávání práce velmi zaujalo, je tzv. kniha života, kterou přechodní pěstouni vytvářejí pro dítě a jeho budoucí rodinu. Jedná se sice jen o maličkost, nicméně pro děti má do budoucna nevyčísitelnou cenu. Budou tak vědět co se stalo, co dělali a kde trávili konkrétní úsek svého dětství. Takové štěstí děti vyrůstající v ústavních zařízeních nemají.

Nejtěžší na pěstounské péči na přechodnou dobu je dle mého názoru setkávání se s původní rodinou dítěte a následný proces předávání do jejich péče.

Na to, že dítě budou mít přechodní pěstouni v péči jen po určitou dobu, jsou připravováni již od začátku, nicméně pokud vidí, jak dítěti v původní rodině ubližovali, je těžké se smířit se svěřením dítěte zpět do jejich výchovy. Rodiče mají právo na kontakt s vlastním dítětem, ale setkávání bývají mnohdy pro dítě a pěstouny velice náročná. Mnoho z nich nedodrží smluvená pravidla, kontaktuje děti bez vědomí pěstounů nebo naopak na setkání, na které se dítě těší, nedorazí a přechodní pěstouni jsou ti, kteří to musí dítěti vysvětlit. Ovšem nutno podotknout, že leckdy se kontakty obejdou bez jakýchkoli problémů a ve velkém množství případů nedochází ke kontaktům vůbec a dítě je poté osvojeno rodinou jinou. Každopádně pěstouni musí být připraveni na všechno.

Institut pěstounské péče na přechodnou dobu má zcela jistě v systému náhradní rodinné péče své místo. Nicméně jde o institut pořád poměrně nový a až čas ukáže jeho přínos a možná úskalí, která zatím nevidíme.

Na závěr bych chtěla dodat, že obdivuji každého, kdo se rozhodne pěstounskou péčí na přechodnou dobu vykonávat. Rozhodně nejde o jednoduchou věc, ale vědomí, že tím pomohli zranitelnému dítěti a pohled do jeho spokojené tváře je k nezaplacení. Já osobně si nedokážu představit, že bych něco takového dokázala, možná je to tím, že nejsem zrovna cílovou skupinou tohoto institutu (nemám své odrostlé děti a žádnou zkušenost s jejich výchovou) nebo nejsem tak psychicky odolná jak jsem se domnívala. Takže za všechny děti, které prošli nebo projdou pěstounskou péčí na přechodnou péči, děkuji za vaši ochotu pomáhat a přeji mnoho radosti a pevné nervy do dalších let.

Resumé

Foster care for temporary period is a relatively new type of substitute family care and it is a special type of foster care. The legislation was adopted in the Czech Republic's legal order in 2006, but the factual use of this type of care only occurred after a very important amendment to Act No. 359/1999 Coll., On Social and Legal Protection of Children, in 2013. This institute has an important place in the legal order of the Czech Republic. It is regulated in Section 958 (3) of Act No. 89/2012 Coll., The Civil Code, and especially in Act No. 359/1999 Coll., On Social and Legal Protection of Children. It is used when parents are unable to care for a child for short-term obstacles (they are in hospital, in custody or imprisonment, etc.) or when a child can be placed in another type of substitute family care and is waited until the child is legally free when a suitable family is found for him or before substitute family care is mediated. The regulation of temporary foster care was adopted mainly because of the large number of children growing up in institutional care.

To foster care for temporary period may be entrusted the child only on the basis of a court decision for a maximum period of one year, this does not apply if the siblings of a child entrusted to that care are entrusted to the foster care of the same foster parent who were entrusted to this care later. It can be a child of any age, ethnicity, health or mental capacity.

Temporary foster parents are examined in great detail. They should be able to care for the child, it is recommended that they have partner relationships and parental instincts satisfied. They undergo medical examinations, psychological examinations, individual and collective 72-hour meetings, expert assessments of their family and background, and prepare a temporary foster care agreement with the Socio-Legal Protection authority or authorized persons. These persons are designated to perform the social and legal protection of children by the regional council or by the Commission for Social and Legal Protection of Children. The Ministry of Labor and Social Affairs keeps records of these authorized persons, including a list of all activities that a specific authorized person can perform. After fulfilling all the requirements, temporary foster parents are included in a special register of persons who can perform foster care for a temporary period, led by the relevant regional office. After the classification into the register, temporary foster

parents have to accept the child any time when it is assigned to them by the authority for the social and legal protection of children. They care for a child as its parents. However, they decide only on the child's ordinary affairs, in other cases they need the consent of biological parents, guardian or court. If parents are known and interested in the child, they must provide them a possibility of being in contact with the child and socializing with him. The details of the meeting should be agreed in advance with the Socio-Legal Protection authority for Children and an authorized employee of the organization with whom the temporary foster parent has a temporary foster care agreement. In case of any problems encountered in meeting a child with a parent, the temporary foster parent may request the presence of a mediator. Because temporary foster parents care for a child without having maintenance obligations, they receive foster care benefits. As temporary foster care is a special type of foster care, temporary foster parents and their entrusted children only receive a contribution to cover the needs of the child, contribution to termination of foster care and foster parent remuneration. The foster parent's remuneration is set at CZK 20,000 per month, regardless of whether they currently have a child in temporary care or not. This was one of the greatest benefits of the amendment to Act No. 359/1999 Coll., On Social and Legal Protection of Children from 2013. Temporary foster parents are obliged to hand over the child to a biological family or to another foster care after the foster care for a temporary period finishes. On this fact and the associated psychological stress are transitional foster parents specially trained. At any time, at the request of foster parents, foster care may be suspended for a transitional period or they can be removed from the register of persons who may perform temporary foster care. Deletion may also occur in cases of serious breach of duties by a temporary foster parent.

The diploma thesis shows that the regulation of foster care for temporary period is quite extensive and sufficient. However, on basis of the closer examination, we find some shortcomings that need to be addressed. The first is a lack of awareness of the population and a generally low awareness of the types of foster care. Others are the inadequate use of this institute by the staff of Authority for Social and Legal Protection of Children or the inconsistency of court decisions and subsequent delays in handing over a child to the care of a biological family or other substitute family care.

Seznam použitých zdrojů

Knížní publikace

- ARCHER, Caroline. Dítě v náhradní rodině: [nejčastější problémy při výchově mladších dětí v náhradní rodině]. Přeložil Petra VLČKOVÁ. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-578-4
- BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7
- GABRIEL, Zbyněk a Tomáš NOVÁK. Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1788-3
- HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol., Občanský zákoník II: Rodinné právo (§655-975), Velké komentáře. Praha: C. H. Beck 2014, ISBN: 978-80-7400-503-9
- HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. Rodinné právo. Praha: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-552-7
- KONEČNÁ, Hana; SUDOVÁ, Markéta. Jak dál s pěstounskou péčí na přechodnou dobu?. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-08-1
- MATĚJČEK, Zdeněk. Co řekneme osvojenému dítěti. Praha: Práce, 1986
- MATĚJČEK, Zdeněk. Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8
- MPSV. Pěstounství je profese. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-115-7
- PAZLAROVÁ, Hana, ed. Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1020-7
- RADVANOVÁ, S. a kolektiv. Rodina a dítě v novém občanském zákoníku. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-578-7
- ŠKOVIERA, Albín. Dilemata náhradní výchovy: [teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech]. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5

- TRNKOVÁ, Lucie. Náhradní péče o dítě. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-864-3
- VÁVROVÁ, Alena. Přípravy pro budoucí náhradní rodiče: (metodika). Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2012. ISBN 978-80-87455-16-6
- VRÁNOVÁ, Lucie. Sociálně-právní analýza přechodné pěstounské péče v České republice. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2011. ISBN 978-80-87455-09-8
- ZEZULOVÁ, Dagmar. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0065-9

Právní předpisy

- Zákon č. 256/1949Sb., o právu rodinném
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na územní České republiky
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 21/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi
- Zákon č. 134/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 401/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Soudní rozhodnutí

- Rozsudek Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 27. dubna 2015, sp. zn. OP 119/2005-109
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. června 2015, sp. zn. 3 Ad 8/2013-35
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. října 2015, sp. zn. 8 Ads 17/2015-49
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. srpna 2015, sp. zn. 20 Co 318/2015-24

Internetové zdroje

- Nadační fond J&T. Já pěstoun: Příručka pro zájemce o pěstounství.[online]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://www.hledamerodice.cz/download/prirucka-ja-pestoun.pdf>
- Mgr. VYSKOČIL, Filip. PRÁVNÍ ÚPRAVA NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE V ČESKÉ REPUBLICE. Docplayer [online]. Středisko náhradní rodinné péče, 2014 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1289015-Mgr-filip-vyskocil-pravni-uprava-nahradni-rodinne-pece-v-ceske-republice.html>
- JUDr. MOTEJL, Otakar. Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 28. dubna 2010, sp. zn. 1825/2010/VOP/AHŘ. [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/11110/Stanoviskoochrance.pdf>
- ADAMOVÁ, Anna. Pěstounská péče na přechodnou dobu. Reflex [online]. 2017 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z:

<https://www.reflex.cz/clanek/komentare/77734/pestounska-pece-na-prechodnou-dobu.html>

- Mgr. ŘEHULOVÁ, Lenka. Pěstounská péče na přechodnou dobu jako institut či obnovení práva na rodinný život. Právní rozhledy, 15/2009 [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nrptembqhfpxa4s7ge2v6427guztm&groupIndex=5&rowIndex=0>
- Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2012. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2013 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/16366/rocenka_2012.pdf
- Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2015 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/22668/rocenka_prace_2014.pdf
- Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2017. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2018 [cit. 2019-02-5]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/34376/Statisticka_rocenka_z_oblasti_prace_a_socialnich_veci_2017.pdf
- Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí za rok 2013. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/15023>
- Metodické doporučení č. 6/2009 k pěstounské péči na přechodnou dobu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7270/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-6.pdf
- Metodické doporučení č. 7/2009 k odbornému posuzování žadatelů o zprostředkování rodinné péče Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. 2009 [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/7271/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-7.pdf
- Macela, M. Informace o postupech spojených s umístováním dětí do pěstounské péče na přechodnou dobu, ze dne 14. března 2013, č. j. 2013/17506-21. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-

02-16]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/14851/umistovani_deti_PPPD.pdf

- MPSV odbor posudkové služby. Doporučený postup pro posudkové lékaře a posuzující krajské lékaře ze dne 22. srpna 2013, č.j. 2013/47924-72. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/16138/postup_2013_47924-72.pdf
- MPSV odbor rodiny a ochrany práv dětí. Informace k dohodám o výkonu pěstounské péče a správním rozhodnutím upravujícím práva a povinnosti podle § 47a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, ze dne 15. května 2013. č. j. 2013/33463/211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15306/informace_dohody.pdf
- MPSV. Informace ke státnímu příspěvku na výkon pěstounské péče, ze dne 25. února 2013, č. j.: 2013/13111-211. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/14778/Informace.pdf>
- Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: podání žádosti. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/priprava-nahradnich-rodicu-78884/>
- Průvodce systémem pro pěstouny a žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu: psychologické vyšetření. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <http://www.stansenahradnimrodicem.cz/cz/pppd/psychologicke-vysetreni-78886/>
- Pěstounská péče na přechodnou dobu: PRŮBĚH PPPD. RPP [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/prubeh-pppd/>
- Pěstounská péče na přechodnou dobu: JAK PROBÍHÁ PŘEDÁNÍ DÍTĚTE Z PPPD?. RPP [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.rpp.cz/inpage/predani-ditete-a-podpora-prebirajici-rodiny/>
- PĚSTOUNI A DAŇOVÁ PŘIZNÁNÍ. JAK NA TO? + VZOR PROHLÁŠENÍ KE STAŽENÍ. Dobrá rodina [online]. 1. únor 2018 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.dobrarodina.cz/novinky/521-pestouni-a-danova-priznani-jak-na-to-vzor-prohlaseni-ke-stazeni>

- SOS dětské vesničky [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.sos-vesnicky.cz/o-nas/kdo-jsme/>
- Seznam pěstounů na přechodnou dobu [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://urad.kr-olomoucky.cz/pestouni/Lists/Seznam%20pstoun%20na%20pechodnou%20dobu/Vsechny_kraje_prehled.aspx
- Žádost o dávku pěstounské péče - odměna pěstouna. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: https://formulare.mpsv.cz/okdavky/cs/form/edit.jsp?FN=PPOdm160101102A&CMD=EditForm&SSID=eOSD7xqQXiAOgXbeGZnVch_.PM0ywsZ9
- Žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli / pěstouny / pěstouny na přechodnou dobu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/14259/zadost_zarazeni_210113.pdf
- Dotazník k žádosti o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli / pěstouny / pěstouny na přechodnou dobu. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/15308/dotaznik_NRP.pdf
- Informace k vyhodnocení situace dítěte. Středočeský kraj [online]. [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/documents/20688/140729/Vyhodnocen%C3%AD%20situa ce+d%C3%ADt%C4%9Bte+-+IPOD+%28MPSV+2013%29.pdf/cc4908d6-e2fd-4a92-96f0-40ed9350869e>
- Dokument - V nejlepším zájmu dítěte. Česká televize [online]. 2016 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10408111009-cesky-zurnal/215562262600004-v-nejlepsim-zajmu-ditete>
- Dokumenty - Rodiče napořád. Česká televize [online]. 2017 [cit. 2019-03-16]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11417732385-rodice-naporad/dily/>

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte	54
--	----